

NGÀY
NAY

e
563

MỘT BÀI HỌC VỀ LUÔNG BỐNG

- Sao phần tôi bé thế này, mà phần anh to thế ?
- Anh phải biết, đây là tiền thuế của dân nghèo, anh nên ăn ít chứ, anh muốn ăn thêm để dân nghèo chết đói à ?

Thuốc Lậu, Giang - Mai LE HUY PHACH hay nhất

(Lậu, giang-mai không dùng thuốc Lê huy Phach nhất định không khỏi)

LÂU MỚI MẮC — Tức buốt, đái rắt, ra mủ... dùng thuốc Lâu số 70 của Lê huy Phach chữa bệnh Lâu mới mắc hay nhất. Thuốc này đã làm lấn át hết thảy các thứ thuốc Lâu Tàng, Ta, Tân & xit này. Giá 0p.60 một hộp.

LÂU KINH NIÊN — Hàng ngày ra ít mủ, không buốt sot. Có người buổi sáng ra một vài giọt, hoặc nắn ou ốt mấy ra một đồi chút. Nhưng người phải đi, phải lại nhều lần... dùng « Lâu mủ » số 10 (giá 0p.50) kèm với « Tuyệt Trùng » số 12 (giá 0p.50) nhất định khỏi bệnh lâu kinh nén. Công hiệu của hai thứ thuốc này không thể nào nói hết được. Bao người đã chạy chữa dả các thứ thuốc Tẩy, thuốc Ta, tiêm để chán, uống để chán... mà bệnh vẫn trở ra.., dùng đến hai thứ thuốc này, trăm người khỏi cả trăm, chắc như vậy. Hàng ngàn vạn người đã ờn nhờ thứ thuốc này mà tránh khỏi sự nguy hiểm của bệnh lâu kinh nén.

BỆNH GIANG MAI — Lở loét qui đầu, mọc mào gà, hoa khẽ, phá lở khắp người, đau xương, đau lồng... nhẹ hoặc nặng tới bắc nào.. dùng thuốc Giang-mai của Lê huy Phach khỏi hẳn, giá 1p.00 một hộp.

TUYỆT TRÙNG LÂU GIANG MAI — Một thứ thuốc chế theo hóa học — lọc máu, sát trùng những bệnh phong tinh (lâu, giang-mai, hạ cam). Bệnh chưa tuyệt nọc sinh nhiều biến chứng : tiêu tiện đặc, cọ vân, ướt qui đầu, đồ qui đầu, giật thịt, khớp thận thê đau mổ... dùng Tuyệt Trùng số 12, giá 0p.60, các bệnh khỏi hết, bệnh khỏi bao giờ trở lại được nữa. Người sức yếu, cần phải dùng kèm « Bã ngũ tang » số 22, giá 1p.00.

Kẽ có hàng trăm, hàng nghìn thứ thuốc bổ thận nhưng ai cũng công nhận thuốc LUÔNG NGHI BỒ THẬN của Lê-huy-Phach là hay hơn cả !!!

Vì thuốc này bào chế rất công phu, có vị phải đậm phơi hàng tháng để lấy dương khí, có vị phải chôn xuống đất đúng trăm ngày để lấy thô khí và làm toàn bằng những vị thuốc chữa cho thận bộ được sinh khí. Cố tình .. đất nhất là vị « Hải cầu thận » nên chữa các bệnh & thận hiệu nghiệm vô cùng.. !

Những người thận hư : đau lưng, váng đầu, rung tóc, mờ mắt, ứ tai, tiêu tiện trong đặc bất thường, tinh khí ít và loảng... mộng tinh : đêm nằm mơ ngủ giao hợp với đàn bà tinh khí cungra. Hoá tinh : khi giao hợp tinh khí ra sớm quá. Di tinh : trống đến linh đặc thì tinh khí đã tiết ra. Nhiệt tinh : tinh nóng. Lãnh tinh : tinh lạnh. Liệt dương : gần đàn bà mà dương không cường. Những người sau khi khỏi bệnh phong tinh vì uống phải nhiều thứ thuốc công phạt làm hại thận khí mà sinh đau lưng như bê, chảy nước mắt, mắt mờ, ứ tai, ướt qui đầu, tiêu tiện có vón, trong người mỏi mệt.

Có các bệnh ở trên hoặc hết thảy những bệnh thuốc về thận-khi... dùng thuốc Luông Nghi Bồ Thận số 20 của Lê-huy-Phach đều khỏi cả. Không có bệnh dùng thuốc này bồi bồ thận khí rất tốt cho sự sinh dục và tăng thêm sức khỏe ! Hàng vạn vạn người dùng thuốc này đều công nhận là một thứ thuốc « bồ thận » hay nhất ởxít này !

Giá 1p.00 một hộp

Phòng tích, đầy hơi, ợ chua

Ăn xong đầy bụng ợ ách, châm liêu, ợ chua. Đề lâu da bụng đầy, mót xâu hoặc thâm quẩn, da vàng, bụng thường nổi hòn, nổi cục... ăn ngủ kém, người nhọc mệt ! Dùng thuốc « Phòng Tích » số 13 (giá 0p.50) của Lê huy Phach khỏi các bệnh phòng tích. Nhé 2, 3 hộp, nặng lăm 6, 8 hộp là xong.

Nhà thuốc LE-HUY-PHACH
N° 19, BOULEVARD GIA-LONG, N° 19 — HANOI

Xem mạch, cho đơn, bán bào chế, bốc thuốc chén, bán cao, dan hoàn, tán, chữa các bệnh người nhón trẻ con. Chủ nhân Lê huy Phach xem mạch thái lỗ rất tinh thông, đoán được sinh, tử biết được trước mắc bệnh gì, sau mắc bệnh gì và thân thể của người ốm nôn. Mỗi lần xem mạch phải trả 1p.00, sáng từ 7 giờ đến 10 giờ rưỡi. Khắp xác tinh đều có đại lý, xem sổ báo ngày hôm qua hoặc ngày mai.

Nên dùng các thứ trang sức
INNOXA

chế theo phương pháp khoa học dưới quyền
kiêm soát của Bác sĩ chuyên môn.

LAIT INNOXA MOUSSE INNOXA

Lau sạch da, net da Kem hộp da thường, da khô
một lọ 1p.60 một lọ 0p.90

CRÈME NACRÉE CRÈME ORGANIQUE

Kem hộp da bóng nhẵn Kem dưỡng chất làm trẻ da
một lọ 1p.60 một lọ 1p.90

FOUDRE INNOXA

Phấn INNOXA dành không hại da
một hộp 0p.85

Bán tại các hàng bào chế lát và các cửa hàng to.
ĐẠI LÝ : INNOXA 35, Rue Jean Soler — HANOI

Nước tiếng đồn !!!

Nhà thuốc « CON CHIM » có 6 thứ thuốc già-truyền
thần-dược nước tiếng đồn hay, ai dùng qua chỉ một
liệu thấy rõ chịu hoặc khỏi ngay.

- 1: PHÒNG-TÍCH CON-CHIM : 0\$45
- 2: NGÃ-MƯỜC CON-CHIM : 0.25
- 3: HÂN-LÝ CON-CHIM : 0.15
- 4: NMIE-T-LÝ CON-CHIM : 0.15
- 5: THUỐC GHE CON-CHIM : 0.15
- 6: CHÍNH-KHI CON-CHIM : 0.04

KHẨU CÁC TỈNH TRUNG-NAM, BẮC-KỲ VÀ CÁC HỘI, LÀO CỔ ĐẠI-LÝ
VŨ-DINH-TÂN 1784 — Lachtray — Haiphong

Sữa

NESTLÉ
Hiệu Con Chim

SỨC MẠNH CỦA TRẺ CON
BAO THẦU CHO CHÍNH PHỦ PHÁP

Hỏi xin không mất tiền quyền
sách dạy cách nuôi trẻ của
bác sĩ Vidal soạn ở hàng
NESTLÉ, phố Paul Bert, số 55
— HAIPHONG —

— Bây giờ thì đèn tráng miệng « Thuộc địa ».

VĂN ĐỀ CÂN LAO

Nô lệ trả hình

DỜI NAY, đối với pháp luật, chế độ nô lệ không có nữa. Chế độ nô lệ, nghĩa là chế độ người bị coi như đồ vật, có thể thuộc quyền sở hữu của người khác.

Song, nếu ta đi quan sát tình cảnh của dân lao động trên trái đất, ta sẽ gặp được nhiều sự ngạc nhiên : ta sẽ thấy đời của nhiều dân cần lao giống với đời của nô lệ, cơ cực, khổn đốn và mất hết tự do. Người ta đem phủ một lượt tro lên sự đốn mạt người bóc lột người. Người ta đem những danh hiệu mới, như tờ cam đoan, tờ giao kèo, lao-công cuồng bách, để che đậy sự thực. Dưới những chế độ mới ấy, lẽ tất nhiên là không còn như xưa, nhân công không thuộc quyền sở hữu của ông chủ, nhưng ngoài sự tiến bộ về luật pháp ấy, họ vẫn deo trên trán cái dấu hiệu của đời tôi mọi. Họ, nghĩa là những dân tộc hèn yếu đã bị những dân tộc khác, hung cường hơn, đè nén và bóc lột.

Trong sự bóc lột ấy, ta phải kể đến một chế độ về nợ gọi là pénéage bên Nam Mỹ-châu. Những dân bản xứ ở đây bị người da trắng đền buộc vào tròng. Những người này là chủ những đồn điền rộng mênh mông, xuất tiền cho dân bản xứ vay để khai khẩn đất nương của họ cho thuê, nhưng họ tinh ma lanh, tinh lái thế nào cho họ ta điền của họ không bao giờ trả được hết nợ. Dân bản xứ vì thế suốt đời làm công không ăn mặc khỗ cực, làm lụng điều đúng chẳng kém gì nô lệ khi xưa. Ủy ban của hội Vạn quốc trong coi về việc nô lệ cũng đã nói lòng công

phản chỉ trich chế độ này, và đã trình bày rằng chủ nợ có chết, người có nợ cũng vẫn ở dưới cái chế độ ấy, vì quyền lợi của người chủ nợ truyền sang cho con cháu họ. Ở xứ Argentine, những thợ thuyền hay dân quê được chủ cho vay tiền trước, nhưng tiền công không đủ trả lãi nên theo thuyết lý, họ là người có tự do, mà trong thư: tể, họ vẫn là nô lệ. Nếu họ muốn tránh, thì cũng như dưới chế độ nô lệ khi xưa, chủ có quyền đuổi bắt và hỏa tù. Con cái của kẻ có nợ cũng bị buộc vào cùng một giấy với cha mẹ.

Chế độ này khiến ta nhớ đến những việc cho vay lãi ở thôn quê ta, với cái di tích của đời Phong kiến về công nợ : « Phụ trai tử hoàn ». Di tích ấy, ta còn có thể đọc được trong quyển luật bộ Bắc-kỳ, tuy ngày nay, phong tục không còn giống đời Hồng hoang nữa. Gần đây, ở Camau, mới bại lộ ra một việc có tính cách quái ác như chế độ cho vay ở Nam Mỹ-châu. Một vị đại diện chủ bóc lột ta điền của y một cách quá quắt. Mùa cấy họ vay bốn đồng bạc, thì đến mùa gặt phải trả đủ mười giá lúa. Theo thời giá hiện giờ, mỗi giá lúa phải mua một đồng bốn hào. Như vậy, với bốn đồng bạc gốc, qua năm tháng đã để ra mười đồng bạc lãi. Hơn nữa, vị điền chủ ấy còn chế riêng ra ba thứ bạc giấy : 1 đ.; 0 đ. 50 và 0 đ. 20. Những giấy bạc ấy đều đóng dấu và ký tên của vị điền chủ, người nào đến vay, y chỉ đưa những thứ giấy bạc ấy thôi. Muốn tiêu thứ giấy bạc ấy, ta điền phải đến mua ở vài cửa hiệu của bọn người nhà ông chủ, và phải mua thật đắt. Ấy thế là ông chủ đã dùng hết cách để khiến cho ta điền của ông không có thể ngóc đầu lên

được, suốt đời làm công không cho ông. Chỉ của vị đại diện chủ ấy thật là dã man, và ta điền của y sống một đời cơ cực như đời nô lệ vậy. Nhưng, sự vô nhân đạo ấy của vị đại diện chủ kia là một sự bất hợp pháp, nay bị bại lộ, mong rằng sẽ bị trừng trị rất nghiêm, để răn những bọn cho vay nặng lãi khác.

Ngoài cái chế độ cho vay ở Nam Mỹ-châu, ta còn phải kể đến chế độ giao kèo về nhân công, và chế độ lao động cuồng bách.

Những công ty khai khẩn những đồn điền rộng ở các thuộc địa thường thường mua phu ở nơi khác đến khai khẩn. Phu ký vào tờ giao kèo làm công từ 6 tháng đến 3 năm, và bê ngoài thì dù cả dấu hiệu của sự bằng lòng của nhân công, nhưng đó chỉ là bê ngoài. Một vụ án phi báng xảy ở bên Anh đã cho thấy rõ ràng thấy sự thực đê hèn tàn sau những tờ giao kèo. Một vị điền chủ Bồ-Đào-Nha bán cho công ty Anh một cái đồn điền, và trong văn tư, người ta thấy viết một giòng ký khôi : 200 phu mợi, trị giá là 3550 bảng. Nhờ đó, dư luận mới biết rằng ở những đảo São Thome và Principe, thuộc địa của Bồ-Đào-Nha, có hàng ngàn hàng vạn người da đen phải sống một đời nô lệ, tuy rằng đối với pháp luật, có đủ chứng cứ về sự bằng lòng của phu và của chủ. Năm 1925, có một cuộc điều tra của Mỹ về tình hình hai đảo ấy, kết quả là vẫn chưa có thay đổi gì hết : Người ta vẫn bắt người ở Phi châu đem đến đảo ấy bắt làm việc như nô lệ khi xưa.

(Xem tiếp trang sau)

Hoàng-Đạo

Câu chuyện hằng tuần...

T RONG TÂN KỊCH « Le Mariage de Figaro » (Bản cưới Figaro) thầy Brid'oison dời chữ «ou» (hay là) ra chữ «et» (và) trong một từ giao kèo để buộc Figaro phải lấy Marceline.

Còn tòa Nam án trong Trung thi viện nghĩa chữ « của » (chữ không phải chữ gần) trong một mẩu tin tức đề đóng cửa báo Dân.

Thế mới biết về án tử người ta rất tái bởi chữ ra nghĩa.

Đây cái câu ghê gớm của báo Dân, cái câu xoát làm náo động lòng dân Trung-kỳ :

Nhưng chả đại, trích nguyên văn câu ấy ra đây, nhớ lại bị phạt tù, phạt tiền như hai ông dân biếu Trung-kỳ thì khốn. Vậy tôi chỉ tạm trích nguyên văn một tin tức của báo Đông Pháp mà báo Dân đã chép lại Câu ấy như sau này :

« Đảo Đông sa của quần đảo Tây sa đã bị quân Nhật chiếm »

Nguyên chữ « của » là chữ « gần » theo lời cải chính của báo Dân. Nhưng cải chính thì cải chính, cải tên không hay kia đã nguy hiểm mất rồi.

Sự thực thì nó không nguy hiểm. Họ chẳng chỉ cái chế độ báo giới ở xứ này là nguy hiểm thôi.

Nguy hiểm cho nghề báo, đã có chiêu.

Nguy hiểm cho dân chúng, vì dân chúng sợ không được biết sự thực.

Nguy hiểm nhất cho chính-phủ, vì rồi sẽ còn toàn những tờ báo nịnh bợ không dám chỉ trích chính-phủ khi chính-phủ sai lầm (ai mà không có lúc sai lầm, cho dù là chính-phủ Pháp hay Nam triều nữa). Thành thử chính-phủ sẽ không bô bìu vào đâu để biết dân ý, dân nguyện.

Vậy chính-phủ còn đợi gì mà không trừ bỏ cái nguy hiểm ấy đi ?

Hay chính-phủ cho rằng cái chế độ khe khắt ấy chỉ nguy hiểm cho Nam-kỳ mà không nguy hiểm cho Trung-Bắc-kỳ ? Và vì thế chính-phủ chỉ cho Nam-kỳ được hưởng tự do ngôn luận, còn báo chí Trung-Bắc-kỳ thì vẫn bị xiềng xích ? (Chữ xiềng xích dùng theo nghĩa bóng dây thô thô, phải nói ngay thế, chẳng nài người ta lại buộc cho nó một nghĩa nguy hiểm.)

Xiềng xích chỉ nghĩa là đóng cửa. Chẳng hạn chính-phủ vừa xiềng xích báo Tin tức.

Vì lẽ gì ? Hay những lẽ gì ?

Não ai biết ? Tôi, thì tôi thấy báo Tin tức ngày nay ôn hòa hơn báo Tin tức mấy tháng trước.

Áy là tôi thấy thế.

Nhưng tôi có là chính-phủ đâu !

Vậy chính-phủ đã đóng cửa thì tất thế nào cũng vì một lẽ gì đó mà chính-phủ không cần viện ra để đóng cửa.

Làng báo Trung, Bắc chúng ta chỉ côn một cách.

Là « xin » được tự do ngôn luận obr ở trong Nam.

Bảng nhẽ phải nói « đòi ». Nhưng đòi mãi rồi mà chính-phủ không trả, thi nay « xin » vậy.

Nghe đâu làng báo ngoài Bắc chúng ta sắp họp nhau để làm việc ấy, việc mà nhiều lần chúng ta đã làm đều không xong.

Nhưng lão này thì sao ?

Chắc rằng lão này chúng ta sẽ tới một kết quả tốt, vì hình như nhiều nhà báo đương túc tối bị chính-phủ coi như không có tài ngôn luận bằng dân trong Nam, dù trong Nam các nhà viết báo hầu hết là người Bắc hay người Trung.

Khái-Hưng

Buổi Cirque đặc biệt giúp quỹ Đoàn Ánh Sáng

Xin nhắc các bạn tối hôm nay (thứ ba 22-10-38) đúng 8 giờ, tối xem xiếc Việt Nam diễn giúp Quỹ Đoàn Ánh Sáng. Có bao nhiêu thứ dữ, trò vui, mang ra hết. Chẳng những thế Đoàn Ánh Sáng còn tự tổ chức thêm vào nhiều trò vui khác như: hòa nhạc múa hát, v.v... Vé tính hạ hơn ngày thường: 0p.30, 0p.60 và 1p.00. Học sinh được trừ 35% (hang 0p.30 chỉ bán có 0p.20).

Các bạn ai chưa kịp lấy vé, xin cứ đến lấy ngay tại rạp, còn nhiều chỗ ngồi rất tốt và đủ các hạng tiền.

Đoàn Ánh Sáng

Tại 183, Đường cầu Cầu Đông
153, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

TÉL. 328

D' CAO-XUAN-CAM

Tốt nghiệp tại Đại Học Đường Paris
nguyên Trung-kỳ bệnh-viện
quản đốc chuyên trị
Bệnh Hoa Liễu và Nội thương

KHÁM BỆNH | Sáng 8h đến 11h30
Chiều 3h đến 6h

Khi cần kịp thời và
nhà lầu nào cũng được.

Có phòng dưỡng bệnh
và hộ sinh

Đã có bán

Hanoi làm than

của Trọng Lang

TRƯỚC VÀNH MÓNG NGƯA	của	Hoàng Dao	0p.55
BÌ VỎ	của	Nguyễn Hồng	0.35
GIA ĐÌNH	của	Khải Hưng	0.60
GIÓ ĐẦU MÙA	của	Thạch Lam	0.35
NỐI LÒNG	của	Nguyễn khắc Mẫn	0.40
NỬA CHỪNG XUÂN	của	Khải-Hưng	0.60

BỘI NAY XUẤT BẢN

NÔ LỆ TRẢ HÌNH

(Tiếp trang trên)

Đó là những việc tình cờ xảy ra, khiến cho người ta biết bộ mặt thực của chế độ nhân công các đồn điền ở thuộc địa Bồ Đào Nha, và khiến người ta ngờ sự thành thực của chế độ nhân công ở các đồn điền khác. Một cuộc điều tra quốc tế khác, kỹ lưỡng, công bình, sẽ cho ta được biết rõ đời sống của dân lao động những nơi đó.

Cũng giống như chế độ nô lệ, chế độ lao động cưỡng bách. Dưới chế độ đó, nhân công không thuộc quyền sở hữu của chủ, nhưng thiếu hẳn tự do. Ủy ban nô lệ của Hội Vạn Quốc cũng đã xét đến việc này, và đã phân biệt ra hai hạng. Một là sự cưỡng bách lao động dè làm những công cuộc càn và có ích chung. Hai là sự cưỡng bách lao động dè làm lợi riêng cho một công ty hay cho một người. Sự cưỡng bách thứ hai này, các cường quốc trong một bản điều ước quốc tế năm 1930, đã hứa sẽ hết sức làm tiêu diệt dì một cách nhanh chóng.

Chế độ cưỡng bách lao động, thực hành ở các thuộc địa. Nó là di tích của cái lệ dì làm xâu của các vua chúa, các tư tưởng dân bản xứ. Những quyền của bọn tù trưởng ấy không phải là vô hạn; họ chỉ bắt dì làm xâu những lúc nào cần, và trong một thời hạn ngắn, ở một nơi gần nhà cửa của dân bị cưỡng bách. Đến bây giờ, các nước có thuộc địa nổi theo chính sách của bọn tù trưởng ấy, đặt ra lệ cưỡng bách lao động. Song những công cuộc khai thác của các nước ấy thường là to lớn, cần đến nhiều người, như làm đường, xây cầu cống, nên dân phu bị cưỡng bách, lao động chịu nặng nhọc hơn dì làm xâu nhiều. Có nơi như ở Kenya, thuộc địa Anh bên Phi-châu, người ta bảo dân bản xứ vốn lười, không có cưỡng bách lao động thì họ không chịu làm việc, cho nên dì đó, rất có nhiều sự lạm quyền: động có việc gì là bắt dân làm, dân không bằng lòng cũng mặc, mà trả lương rất ít. Còn ở thuộc địa Pháp ở Trung-Phi-châu, vì có lệ lao

Việc tuần lè

Trung-Nhật chiến tranh — Nhập đã bắt đầu đánh miền Hoa-nam 5 và quân Nhật đã dò bộ một cách dễ dàng phía bắc Hương-cảng và đã lấy Bán-bãi và Huê-châu ở phía đông Quảng-chia. Chính phủ Quảng-dông và cả thị xã Quản-châu đã dời lên Ông-nguyễn ở phía bắc Quảng-châu. Đường giao thông Quảng-châu-Hương-cảng bị cắt đứt. Về mặt trận Hán-khão, quân Tân đã phải bỏ Tinh-điông, một trọng chấn trên đường xe lửa Bình-Hán, nhưng thắng trận ở An-huy, phía đông nam tỉnh Hà-nam. Quân Nhật vẫn do đường Bình-Hán tiến vào Hán-khão.

Tình hình Âu-Châu — Đức thời thúc Anh giải quyết vấn đề thuộc địa. Thứ tư vừa qua, nội các Anh đã họp để bàn về vấn đề thuộc địa và vấn đề Tây-ban-nha (chưa nhận được tin tức). Anh đương gấp tăng quân lực và sáp nhập cưỡng bách tòng quân. Đoàn cao chiến binh Pháp đòi lập một nội các cựu quốc và giải tán nghị viện. Pháp đã cử đại sứ F. Poncet sang Ý để nối lại tình bang giao của hai nước. Tiệp đã cắt trả xong đất cho Đức và Ba, duy còn phần trả Hong chưa xong vì hai bên còn gác nên đã phải mở cuộc điều đình lần thứ hai. Về phần Đức ở Tiệp, hai bên đã thỏa thuận về vấn đề biên giới nên không có cuộc trưng cầu ý kiến nữa. Tiệp đã tỏ ý thân Đức, muốn đưa vào Đức cả và đường ngoại giao và kinh tế, sẽ lập thành một liên bang và theo chính thể độc đoán. Có tin Tiệp đã hủy hiệp ước Nga-Tiệp và Nga đã xé hiệp ước Pháp-Nga. Đức đã đề nghị cùng Anh về việc tái giàm binh bị, nhưng đòi có một số máy bay gấp理科 Anh, lấy cớ là ở vào giữa Âu-châu, chung quanh đây là không nguy hiểm. Hoa Kỳ cũng định tăng số máy bay lên gấp đôi (4000 chiếc).

(Xem tiếp trang 21)

dộng cưỡng bách mà số dân trong vòng hai mươi năm từ 4 triệu rưỡi người thật xuống 3 triệu. Thế cho nên, các nhà chuyên môn ở Hội Vạn Quốc có ý kiến bỏ hết các sự cưỡng bách lao động. Vài nước Pháp trong đạo chỉ định ngày 30-12-1936 về lao động ban hành ở Đông-Dương đã tuyên bố cấm chế độ cưỡng bách lao động, chỉ trừ những việc công ích về chỉ định 21-8-1930 và nghị định ngày 5 và 6-2-1932, mà cũng là tạm thời mà thôi.

Hoàng Dao

BI SỰ

NĂNG XƯA, nay ông quan có tài được cử đi sang sứ Tàu. Bao giờ cũng là những tay khoa bảng tài thâm, có tài ứng đối, học thức uyên thâm, để cho người Tàu khỏi khinh nước Nam không có người. Bất nhục quân mện, đó là câu châm ngòi của các ông di sứ...

Lịch sử là một cuộc ôn lại chuyện xưa. Chẳng thế mà bây giờ các ông quan lại đi sứ Tây.

Tất cả bốn ông, quốc phục đường hoàng, được cử sang Pháp để tập cách làm quan đầu lĩnh. Bốn ông, ubờ trời phạt, đã đến bến. Đến Paris, phóng viên các nhà báo đều

đò xò lại xem mặt, mũi, và cổ hối các ông ấy xem làm thế nào mà hóa ra một ông quan được.

May sao, có một ông, đại diện cho Đông-dương, trả lời được câu hỏi khó khăn ấy. Ông ta chỉ có việc tuyên bố rằng:

« Tôi xin ông nói rằng nếu quan thống sứ cũ giữ lòng đại độ khoan dung với tôi, thì tôi mong có ngày được thăng tuần phủ, và sẽ được người ta gọi là cụ lão » (Je vous proposerai donc de dire que j'espére si M. le Résident supérieur veut bien me maintenir dans sa grande bienveillance, devenir un jour préset, avec le titre d'Excellence).

Nghé câu văn ngày thơ ấy, chắc chắn Paris phải ôm bụng mà nứa nở khen tài nhà ngọc phun châu của vị thượng quan Đông-dương.

Và vì thường quan ấy có thể tự hào rằng đã đem chuông đi đầm nước người, không nhục quốc thề mà lại đạt được lên mầu quốc cái cao vọng của các ông quan: thăng tuần phủ và được người ta gọi là cụ lão.

ĐI DÂN

ÔNG Thống sứ Wintrebert vừa mới lên tàu đáp Phi-châu để xem xét đất đai ở bên ấy có thể để cho người Annam sang khai khẩn được không. Ấy thế là ta có thể mong sẽ có « thuộc địa » của

ta ở Phi-châu được. Nhưng có một điều bí mật khó hiểu, là việc quái gì phải tốn kém phái người sang mảnh đất đâu đâu xem xét trong khi ngay ở Đông-dương còn không biết

NGU'O'I va VIEC

bao nhiêu là hoang địa?

Đi dân, lẽ phải bảo ta rằng cần tìm chỗ gần mới có kết quả tốt được. Ở Yên-bay, ông công sứ chịu khó đốc thúc bão ban, nên công cuộc di dân trong tỉnh rất phát đạt. Mới qua hai năm mà tỉnh Yên-bay đã có sáu đồn điền di dân với 1154 gia đình. Ngoài ra, những dân xin khai khẩn tัng 15 mẫu một đã đến số 288 người.

Lấy sự thi nghiệm ấy mà suy, thì công cuộc di dân & miền thương du, có thể thành công được. Vậy điều tốt hơn hết, là tỉnh nào cũng theo gương Yên-bay và chính phủ hết sức giúp những người di dân cho tất cả miền rừng núi ở Bắc trổ nên những nơi mầu mỡ, đồng đúc. Đoạn, những đất hoang ở bên Lào, & Cao-mèn, ở trong Nam, đó là những nơi có thể khai khẩn được cả, chính phủ nếu chịu khó một chút thì cái nạn nhân mẫn cũng đỡ đi nhiều.

Nhưng tại làm sao chính phủ không chịu khó mở mang cuộc di dân có thể có kết quả ấy? Người ta bảo là vì không có tiền. Tuy nhiên vẫn có tiền phái người sang Phi-châu xem đất như thường, thế mới là kỳ khôi. Song, ở đây, sự kỳ khôi thường hay hóa ra lẽ phải.

MỘT KỲ THI

LÀI một sự kỳ khôi nữa.

Nhưng là về việc thi cử. Nguyên trong vòng tháng sáu tây vira rồi, ở sở Thương chính có cho mở một kỳ thi vào ngạch kiêm xoát (contrôleurs adjoints). Kỳ thi này mở chung cho các thí sinh Pháp và Nam có bằng cấp tú tài, thi cả ở bên Pháp và Saigon và Hanoi. Số định lấy đỗ là 15 người, bài thi & các nơi gửi về Hanoi do một hội đồng có nhân viên nhà Đoan chấm.

Người Pháp có tất cả 17 người dự thi, người Nam có 60 người. Ai không bảo người Nam sẽ chiếm đại đa số, như trong kỳ thi thám tú lục sự năm ngoái chẳng hạn, mười thí sinh đỗ thi có chín người Nam. Vả lại cùng đỗ tú tài cả thi đồng hơn phải đỗ nhiều hơn, là hợp lý phải lắm.

Nhưng lẽ phải ở bên này là một con chim xanh, nó thường bay đi đâu mất. Chẳng thế mà, trong kỳ thi kia, có 14 người Pháp đỗ, còn người Nam không đỗ lấy được một người. Hanoi có 5 thí sinh Pháp thi đỗ cả năm. Lúc bắt đầu thi có 6 thí sinh Pháp nhưng một người đương làm bài thi ngắt đi phải bỏ đỗ. Nếu chịu khó ngồi lại chắc cũng đỗ nổi.

Các thí sinh người Nam, lúc được biết kết quả, đều ngạc nhiên coi là một việc không tiền khoáng hậu: chẳng có nhẽ sáu mươi người Annam đỗ tú tài lại kém đến thế! Mì-

cũng chẳng có nhẽ các nhân viên sở Thương chính cử ra chấm thi lại tay vị người Pháp! Các ông ấy cần phải công bằng, vô tư và minh mẫn là điều tự nhiên rồi.

Vậy thì tại làm sao có cái kết quả lạ lùng kia? Đó là một điều bí mật.

CỨ TRÙ

TỈNH Phúc-yên có chuyện là: chuyện thuế cư trú, một thứ thuế mà dân ngũ ở Hanoi được tạm miễn mấy năm nay.

Ông công sứ cái tỉnh thành nhỏ và yên tĩnh ấy có lẽ thấy nó sống êm đềm quá nên mới ném đá xuống ao chơi. Ông ấy đặt ra thuế cư trú. Nhân dân ngày thứ 8 hụt ấy tưởng rằng ở đấy cũng như Hanoi, thấy thuế đánh nặng không chịu được thi kêu ca, may ra lượng trên có thương cho chút nào chăng. Họ bèn rủ nhau đầu đơn xin bãi thuế. Ông công sứ bèn nỗi cơn thịnh nộ, bắt mấy người đứng đầu còn rู้ lồng thương họ nên lôi họ ra tòa, xử phạt họ mỗi người ba bốn tháng tù, vài năm quản thúc và từ 50 đến 100 đồng tiền vía.

Thì ra, theo ông, họ đã phạm tội xui dân đừng đóng thuế.

Bản án ấy lại là một chứng cứ

hiển nhiên của sự tổ chức vô lý của các tòa Nam Án. Chính ông công sứ ra lệnh đặt thuế cư trú, lại chính ông ngồi xử phạt những người xin bãi thuế ấy, thế thì đến thành nhân vị tái đũ công bình huống nữa là người. Trước tòa Tây-án, một vị quan tòa thấy mình có dính dáng đến một việc mình có quyền xử, cũng thường tự ý lui

chân, cũng chỉ là để tránh câu trách móc ấy.

Nhưng tòa Nam Án không phải là tòa Tây-án. Nó là một cái quái thai của chế độ hiếu hành, không ra tòa án mà cũng không ra cơ quan tài trị. Bỏ nó đi là hơn.

NHÀ VOI

TRONG Nam, chính phủ rất săn sóc đến... voi. Các bạn không đọc lầm đâu, chính là voi, con voi, voi

cái voi di trước... Trong sở chí thà, chính phủ Nam-kỳ đã dự định một món tiền là một vạn tám nghìn đồng để làm cho m้าย con voi trong sở Thủ Salgon một cái nhà mới, sang và đẹp, xứng đáng với cặp ngà của voi, để cho voi được sống một cách hè hả trong bóng mát.

Một ông hội đồng không nề voi, đám bàn ngang rằng voi & như vậy sung sướng quá, nhất là trong khi vò số người ảo ở trong những căn nhà âm thấp, lúp sup, không hợp vệ sinh.

Ông ấy nghĩ lầm, nếu không phải, ông ấy muốn phỉnh dân. Voi ít, nên chính phủ mới săn sóc đến được, còn dân nghèo đói Annam thì nhiều, nhiều quá lầm, không săn sóc xuể được. Với số tiền một vạn tám kia, chỉ có thể làm được một thời Ánh Sáng độ vài trăm người nghèo ở, có thâm thia và đau. Thà làm một cái nhà đồ sộ cho vài con voi to lớn được ở sung sướng còn hơn.

Hoàng Đạo

GIẢI THƯỞNG VĂN CHƯƠNG

của T.L.V.D. năm 1938

Muốn cho các bạn được yên tâm, số sau sẽ đăng danh sách các tác phẩm gửi đến dự thi.

ALBO

Thuốc giặt tơ, lụa, len, vải

Những quần áo bằng tơ lụa, vải vi dũng lâu mà ố vắng,

Áo len trắng cũ vắng. Áo màu dày bần

giặt bằng thuốc ALBO ihi sạch hết các vết bẩn, trắng hồng, tươi màu như mới

Mỗi liều thuốc dùng giặt được từ 3 đến 6 cái quần áo, cách pha rất dễ, không làm hư hỏng quần áo.

Giá tiền: 0p.30 một liều

Có bán tại: Pharmacie NGUYỄN ĐÌNH HOÀNG
52 phố Đồng-Khánh (khối nhà Cinéma Majestic — Hanoi)

Người đánh cắp văn

BẢN QUYỀN TÁC GIÀ

CÙNG trên tờ báo này, tôi đã kể cho các bạn nghe câu chuyện may đã xảy đến cho tác giả bài Titine, mà Charlote đã hát trong phim « Les temps Modernes ».

Nguyên bài Titine là một bài ca rất xoàng, được người ta hát đến một độ. Tác giả bài ấy là một nghệ sĩ nghèo nàn, cứ tháng tháng đến hội sở các nhà nhạc sĩ và kịch sĩ (Société des Compositeurs et Auteurs dramatiques), lỉnh một số tiền nhỏ mogn độ vài quan, là tiền bản quyền của bài hát kia. Ở bên Pháp, mà khi người ta hát đến bài ca nào, lại phải trả tiền bản quyền tác giả. Nhưng, như trên đã nói, bài Titine rất xoàng, không còn mấy ai hát đến nữa. Bởi vậy tác giả chỉ được vài quan thôi.

Nhưng một hôm đến hội sở, nhà nghệ sĩ hết sức ngạc nhiên và sung sướng khi thấy người ta đưa cho số tiền 20.000 quan. (2000p.). Thị ra Charlote đã hát bài đó trong cuốn phim tuyệt tác kia, và cứ mỗi bản đem chiếu, tác giả Titine lại được một số tiền.

Đó là chuyện ở bên Âu-Mỹ.

Ở nước ta, các nhà nghệ sĩ trái lại là hạng người bị bóc lột nhất. Chúng ta chẳng còn lợ gì những cách buôn bán của các nhà xuất bản, đã làm giàu bằng sự buôn rẽ tác phẩm của nhà văn. Trong khi ông này bê vê trên ô-tô, thì nhà văn mà họ thi cho số tiền một hai chục bạc, vẫn nghèo nàn khô sô.

Tôi đã được người ta nói chuyện một nhà văn kia, vì cần tiền mua thuốc cho mẹ ốm, phải gạn bán một tác phẩm cho nhà xuất bản. Ông này lիy dụng cơ hội hết sức dâm già. Nhà văn đành phải gạt nước mắt mà chịu và khi ký tên dưới bản hợp đồng, đã phải thốt ra câu này với nhà xuất bản :

— Vậy mà trước kia ông cũng đã là một nhà văn!

Không biết cái bụng béo của nhà xuất bản đó có rung động lý nào khi nghe câu nói chua chát ấy không?

Ở đây, hình như người ta không bao giờ nghĩ đến tác giả, và coi tác giả như không có quyền lợi gì về tác phẩm của mình.

Biết bao nhiêu ban kịch đã diễn, và còn diễn, những vở kịch của các kịch sĩ, mà không chú ý gì đến tác giả. Họ cứ tự tiện mang các vở kịch ra diễn, nhiều khi không bảo cho tác giả biết nữa. Tiền thu được bao nhiêu ban kịch bỏ túi riêng với nhau.

Ấy là những ban kịch diễn lấy tiền cho mình. Còn nhiều khi diễn vì việc nghĩa, họ như cho rằng tác giả không có quyền lấy tiền. Tại sao?

Tác giả không phải là người cần sống ư? Tác giả nhịn đói viết văn ư? Với lại lấy tiền hay không là quyền của tác giả, ban kịch có quyền định đoạt gì về việc ấy?

Những kịch của Khái Hưng, của Tú Mỡ, và nhiều của kịch sĩ khác, người ta diễn đi diễn lại nhiều lần số thu kê cũng khá. Vậy mà tác giả không được gi. Người ta hoặc im lặng, hoặc tìm cách nói dối bối cho xong chuyện.

Không, phải trả tiền bản quyền cho các tác giả. Không thể để họ ăn cắp mãi được. Một kịch sĩ nói trên sẽ nhớ pháp luật can thiệp để đòi lại quyền lợi của mình.

Người ta bảo có tác giả không cần lấy tiền bản quyền ư? Không, một nhà văn không có quyền từ chối cái quyền lợi ấy; nếu nhà văn giàu, không cần tiền, nhà văn đó cũng phải làm cho người ta trọng cái bản quyền tác giả. Vì còn nhiều nhà văn khác, và cái bản quyền ấy phải được người ta coi là một quyền lợi không thể xâm phạm được.

Trong phim Cảnh đồng Ma, một vai trò có hát mấy câu; những câu đó ở một bài ca mà Xuân-Diêu làm từ năm 1931, khi còn là cậu học trò ở Quy-Nhon.

.. Đêm nay cái đêm gì?

Mai ta ngồi mol nơi.

Thương thay lúc phản kỵ,

Vì ai lè nhỏ rơi?

Trông bóng trắng trong vắt
Lòng ta daa như cắt

Vậy mà họ đã dùng bài ca ấy như một vật bắt được giữa đường vây. Ngay đến tác giả Xuân-Diêu cũng không biết là người ta đã dùng bài ca của mình, đến khi có một người bạn bảo cho hay.

Kết luận? Các nhà văn phải họp nhau lại để bảo vệ quyền lợi chung và riêng của mọi người. Không thể cho bọn lợi dụng lấy công khai nhọc của nhà văn làm cái lợi của mình nữa. Không để cho các nhà xuất bản vô lương tâm xây nhà và tậu ô tô bằng văn phẩm của những nghệ sĩ nghèo nàn nữa.

Mỗi khi có buổi diễn kịch, bình văn lấy tiền, hay hòa nhạc, người ta phải nhớ đến bản quyền của tác giả. Một bài văn, hay một bản đàm lúc nào cũng là vật sở hữu của người đã tạo nên. Không ai được quên điều đó, nhất là trong khi thu lợi riêng cho mình.

Thạch Lam

Ngày vui sống

(16 Octobre 1938)

TÔI bước vào sân thê dục, và cảm giác đầu tiên của tôi là một nỗi vui sướng nhẹ nhàng. Xui lòng tôi reo lên. Mà có lẽ ai đã vào đây cũng thấy cái hạnh phúc ngày thơ đó.

Thực là xa cái cảnh hỗn tạp của một buổi chợ phiên. Ngày vui sống là một ngày hội hiền lành, sạch sẽ, đầy sự «vui sống», nghĩa là đầy hân hoan của tuổi thơ ấu và đầy sức lực của tuổi thanh niên. Hoa giấy không được vào trong vòng này. Vả những cách lố lăng cũng không có chỗ trong ngày hội của trẻ em và hướng đạo.

Trong mấy gian phòng trang điểm nhã nhặn, người ta đã trưng bày bao nhiêu công trình của các sói con. Mọi vật đều làm lấy bằng tay; những đồ chơi: nhà cửa, thành quách, cầu tháp, súng ống, ô tô, tàu bay, v.v... chứng tỏ tính chăm chú và kỹ lưỡng. Trên tường, các điều luật của Hướng đạo, những khẩu hiệu hùng dũng, nhắc cho chúng ta nhớ những bỗn phận mà chúng ta hay quên. Gian nào cũng xinh và

ngộ. Nhất là cái phòng tắm hội Thủ Đức đã thành phòng âm nhạc; một em bé, tiếng sang sảng, hát những bài hát hướng đạo, nghe đáng yêu quá.

Ngoài sân, các trò chơi, các cuộc thi. Rạp hát Gaigools là một sự bắt chước rất hay: tôi đến nhầm lúc đương diễn tùng « Con ve sầu và con kiến »; hai con vật đầu làm bằng củ khoai tây, mình mặc áo vải, cử động và đối đáp nhở tay và miệng ở sau màn. Đặc biệt nhất có cái cầu sáu nhịp, các em bé - và cả tôi nữa - đi cheo leo qua mấy nhịp cầu, trèo lên chòi, và chuỗi xuống núi tuyết; người ta có cái sàng kiển dâng cho các em nhỏ những cảm giác trèo núi, qua đèo

Xe hoa: những cỗ xe bé bỏng, rất đơn sơ, nhưng nhiều ý nghĩa, vì phần nhiều các cỗ xe đều làm theo tên mỗi đoàn hướng đạo: vua Lê Lợi trên ngòi báu, cai trừng bà Âu-Cơ nở ra con rồng, vua Đinh Tiên-Hoàng cưỡi trâu và cầm cờ lau hát diệu Mãi-lập-hóa, tướng Trần Hưng-Đạo đại phá quân Nguyên...

Tối đến: múa đèn, diễn kịch, xô sô.

Tôi tưởng không cần phải tả cặn kẽ ngày hội xinh tươi hôm ấy. Người khố tính sẽ cho là cái gì cũng non nớt.

Thì đã hẳn! Đây là ngày hội cho các trẻ em, cho lũ nhí đồng mà xã hội ta không săn sóc đến, để chúng học đòi những cách chơi tai hại của người lớn.

Với ngày-vui-sống, tuổi nhỏ đã thực là tuổi nhỏ, và thanh niên đã thực là thanh niên. Đầu là buổi chợ phiên nặc những thô bỉ xấu xa! Đầu là những cách làm tiền gian giảo? Ở đây, chử vui vẻ trẻ trong đã thấy nghĩa thực của nó. Công chúng đã phạm một lỗi to là đến chưa được đồng để hưởng cái vui thanh thời của tuổi nhỏ.

Ta rất mong năm sau, bạn Hướng Đạo sẽ thành công hơn nữa. Ngày vui sống là một sáng kiến rất hay.

Xuân-Diêu

CẦU Ô

Có Tú tài phần thứ nhất, tim chờ dạy học ở tư gia về huồi tối, mỗi hôm 2 giờ « Etude Surveillée » hoặc một giờ chuyên riêng về Pháp văn (trừ tối thứ bảy) — Hồi tại: 37 Avenue Gal Bichot (trên gác) buổi sáng, từ 23 đến 31 Octobre.

Docteur ĐẶNG VŨ HỶ

Ancien Interne de l'Hôpital Saint Lazare de Paris
Spécialiste des maladies vénériennes & cutanées

CHUYÊN MÔN VỀ:

Bệnh hoa liễu — Bệnh dân bà

Sửa trị sắc đẹp

Khám bệnh

Sáng 9 giờ đến 12 giờ
Chiều 3 - 7
Chủ nhật mở cửa buổi sáng

Chỗ ở và phòng khám bệnh

16 & 18 Rue Richard - Hanoi
(đến phố Hội-vũ)
Télé. 242

Clinique

du Docteur
Vũ Ngọc Huỳnh
Lauréat de la Faculté
de Médecine de Paris

72, 74, 76, RUE AMIRAL SÉNÈS
NHÀ THƯƠNG SAU NHÀ RUOU

Đơ đẻ và chữa các
bệnh dân bà, trẻ con

GIÁM NỘI SỐ 622

CÔ HÀNG XÉN

TRUYỆN NGẮN của THẠCH-LAM

Chợ Huyện một tháng sáu phiên,
Gặp cô hàng xén kết duyên chầu trầu.
(Ca dao)

CÔ Tâm thấy cái mệt
bỏ hẳn đi khi tròng
đến cây da và cái
quán gach lò ra trong sương mù.
Cùng một lúc, giãy tre dầu láng
gần hẳn lại, những cánh tre
nghèo ngả dưới gió thổi, và cô
nghe thấy tiếng lá rao rào và tiếng
thân tre cót két. Cô sắp về đến nhà
rồi; gánh hàng trên vai như nhẹ
đi, và những cái uốn cong của dòn
gánh bây giờ díp với chân cô
bước mau. Cô thấy chắc da và ấm
cúng trong lòng, bỏ hẳn nỗi lo sợ
lùi nay vẫn quanh quẩn trong tâm
cô khi qua quang đồng rộng, lõi
gốc rạ dưới gió bắc vì vút từng
cơn.

Qua cái cổng gạch cũ, cô vào
hắn trong làng. Ngõ tối hơn; đất
mấp mô vì trâu bước, nhưng cô
thuộc đường lối lâm. Chân cô đâm
lên lá tre khô rụng và tai nghe cái
tiếng lao sạo đã quen; mùi béo ở
dưới ao và mùi ra ướt đưa lên,
âm ướt. Qua những nhà quen, cô
thấy ánh sáng đèn chiếu qua rào,
và tiếng những người quen thuộc
ở trong đưa ra. — A, bác cả Sĩ
đã về rồi! Lần nào hang bác cũng
bán hết sớm, bác cũng ra về trước

vì nhà có con mọn. Còn cô, cô cũng
có thể về sớm được, vì chợ chiều
cũng chẳng có ai mua. Nhưng
cô còn cứ vui chi vui em, lẵn khán
ở lại. Chỉ tại con Liên nó cứ giữ
mình để về một thề. Bây giờ nó đã
về đến nhà chura? Cô Liên lại nghĩ
đến nhà mình, mẹ già đang mong
đợi và các em đang nóng ruột vì
qua đây. Gói kẹo bông cô đã gói
cẩn thận để ở dưới tháng, mỗi
đứa sẽ được hai cái. Chắc hẳn
chúng sẽ vui mừng lắm...

Tâm với vã bước mau. Trước
đinh sán gach rộng dãi bóng lối
và yên lặng; con sâu đá vẫn phục
yên trên bệ ở ngoài, hình dáng
quen thuộc quá. Bỗng cô dừng lại;
mái dิ, cô xuýt và phải một bóng
người ở bên ngoře ra. Người kia
cũng tránh sang bên, sát vào hàng
rào. Nhưng Tâm nhận ra ngay:

— Bác Vĩ đây ư? Đì đâu mà
tối thế.

Người kia tiến một bước, nhìn
gần tận mắt:

— Ai? A, cô Tâm, cô đi chợ vè.
Tâm đã bước xa rồi; tre vi vút
thêm, trời lại lâm lâm mưa lạnh
roi xuống mặt. Cô đi qua nhà bà
cũnhiết rồi về đến ngõ. Cảnh cửa

gỗ chưa đóng. Cô lấy đầu dòn
gánh ẩy cửa, rồi bước vào. Tất cả
cái lòi lâm, rết muỗi và cánh đồng
hoang vắng có lẽ lại ở ngoài. Đáy
là nhà rồi. Mùi phán trầu nồng
ẩm sắc ngay vào cổ; thoảng qua,
cô nghe tiếng chân trâu dập trong
chuồng. Con vâ thay động xả len,
rồi chạy lại vấp vào chân, quấn
quit. Trong nhà, mây đưa em reo:

— À, chị Tâm đã về.

Tâm đặt gánh ở ngoài thềm.
Ánh đèn chiếu ra, cô thấy áo mình
lấm lấm ướt vì mưa bụi. Tháng
Lân chay ra trước nhất, xuýt nứa
vấp vào cái cửa bức bát, cánh cửa
kêu cót két. Rồi thiêng Ái, con Bé
cũng theo ra.

— Quá của chúng em đâu, chị.
Nó cái xuống định lạc vào gánh
hang. Tâm với bảo em:

— Ày chờ, đê chị lấy cho, không
khéo vỡ cả kính.

Cô nhìn xuống ô hàng: mưa
chỉ hơi phớt trên kính, chưa việc
gi. Hàng không cái gì ướt.

— Kéo dài, mỗi đứa hai chiếc.
Chúng nó xùm cả chung quanh
chị. Em bé ngoan ngoãn quá, dây
phản riêng em dây này. Bỗng
tiếng diu dang của bà Tú ở dưới
nhà đưa lên:

— Tâm, con đã về đây ư?

— Thưa me, vâng ạ.

Bà tú đến giật lấy lũ con, khẽ
bảo:

— Chúng mà hả ăn quá, không
để cho chi vào đèn nhà nứa. —
Rồi quay lại Tâm — Con rửa chân
toy rồi di án cơm kéo doi. Sao vè
muộn thê, con.

— Thưa me, hôm nay con ngồi
chợ Bằng ạ.

Con ô gái lùi nay ở dưới bếp lén,
cứ đứng mãi gop chuyện ở trên
thềm. Bà tú quay ra bảo:

— Kia, cất hàng vào cho cô, còn
đứng làm gì ở đấy.

Trong nhà ấm cúng, khác hẳn
ở ngoài. Ngọn đèn thân mật chieu
trên an thư, những nét vàng dã
cũ của câu đối hoành phi lờ mờ
ánh trong bóng tối. Mâm cơm dày
lồng ban còn để ở giữa phản, bên
cạnh chỗ bà Tú ngồi.

— Con ngồi đây rồi ăn cơm.

Trời rét thế này thì mai nghỉ chờ
thôi con ạ. Đì lâm gì cho nó khô.

Em bè nói theo:

— Chị ở nhà với chúng em chị ạ.
Mai chủ nhật chúng em được nghỉ.

Tâm mỉm cười xoa đầu em. Cô
sung sướng vì thằng mẹ săn sóc, các
em mến yêu. Bao nhiêu nỗi mê
nhọc cô thâng liêu tán cỏ. Nhưng
lúc này khẽ có quên hết cả
bao nhiêu nỗi e ngại, khô khăn lờ
trước. Cô thấy vui vẻ và nồng nở
trong thâm tâm những ý muôn lốt
đẹp cho gia đình. Ba Tú lại du
ým giục:

— Con ồn cơm đi, không đổi.
Thôi, hagy lè dây, rồi bảo con sen
nó cắt cho có được không.

Tâm đáp: « vâng » nhưng cô vẫn
chưa lè ngồi ăn ngay. Cô còn thu
xếp hàng đĩa: hai cái hộp kính
vuông đựng các thức hàng, và
những gói buộc kỹ trong tháng.
Tất cả vốn liếng quý báu, bối nô
cô kiêm lòi nuôi các em, giúp đỡ
cha mẹ từ ngày trong nhà sa sút
đi, và ông Tú ở trên lín dọn
về. Đã ba bốn năm nay rồi. Ruộng
nương chỉ còn hơn mẫu cây đỗ
thóc ăn, và căn nhà gạch cũ nát,
là nhà thờ chung cả họ. Ông lú lú
độ mắt kém cung thời không dạy
học nữa. Tâm hỏi mẹ:

— Thầy con chưa về cơ, à?

Bà tú chậm rãi đáp lời con, an
phận:

— Thầy sang chờ bên ông
chánh lù hôm qua, để thường cón
ở vài ngày mới về.

Hai me con biết rằng cô về nhô
ông lú cũng buồn chả biết làm gì,
rồi lại đến di cơi quanh quẩn các
người trong lang.

Bữa cơm ngon lành quá. Tâm
ngồi ăn vui vẻ dưới con mắt hồn
tử và thương mến của mẹ. Các
em có quay quần cả chung quanh,
hỏi chuyện chờ búa của chị; Tâm
ngắm nhìn các nét mặt xanh ala,
nhưng con mắt ngây thơ long
lanh dưới mái tóc lơ của các em:
nàng thầy lòng đậm âm và tự
kiêu, cái áu yếm của người chị chịu
khó nhọc để lây tiền nuôi các em.

NUOC HOA NGUYEN CHAT HIENU CON VOI

PHUC - LOI

N° 1. Avena Paul Doumer — HAIPHONG

1 lq 8 grs 0p20 1 tâ 2p00

1 lq 8 grs 0p30 1 tâ 3p00

1 lq 20 grs 0p70 1 tâ 7p00

1 lq 500 grs 8p30 1 kilos 16p00

Tchil-Long
Thien-Thanh
Quan-Hung-Long
Phuc-Thinh
Quang-Hung-Long
Dong-Xuan
Pham-ha-Huyen

66, Rue des Panthers à Hanov
Phố Khách à Nam Định
Rue Sarraut à Vinh
Rue Paul-Bert à Ha
Marché à Tourane
Rue Gia-Long à Qui Nhon
36, Rue Sabourain à Saigon

đi học. Nàng hỏi han sách vở của thằng Lân và thằng Ái, họe lớp ba ở trường làng. Ngay trước, thời còn sung túc, nàng cũng đã cấp sách đi học, và về nhà lại được ông ta dạy thêm chữ nhỏ. Nhưng sau đó, nàng rời bỏ quyền sách, để bước chân vào một cuộc đời rộng rãi hơn, khó khăn và chất chè. Buôn bán bấy giờ mỗi ngày một chất vật thêm, bởi nàng vốn ít. Tất cả gánh hong của Tâm chỉ đang già hơn chục bạc. Gá hàng có nhều tiền để buôn vải bán các chợ như Liên...

— Thôi, các em đi ngủ đi, mai còn dậy sớm mà đi học chứ.

Lân cười, trả lời chị:

— Mai chủ nhật cơ mà, chị quên rồi à? Tôi may em thức rõ khuya để nói chuyện với chị.

Nhưng một lát sau, trong căn nhà yên tĩnh, chỉ còn Tâm và bà tú ngồi trên phản; nàng xem xét và xếp đặt lại các thức hàng để mai đi chợ, phiên chính. Những thứ hàng nhỏ nhặt, khác nhau và xinh xắn: cuộn chỉ, bao kum, hộp bút, các áo, giầy lơ, một trăm thức lặt vặt qua lại trên ngón tay nhỏ bé của thằng nǚ, vừa quý báu lại vừa ít ỏi. Tuy vậy, mỗi thứ đối với Tâm như có một linh hồn riêng, và có hàng lờ mờ đoán hiểu trong thâm tâm những cái khó nhọc và công của dà gáy nén. Tâm đã thêm vào vài thức hàng mới, bắt đầu bán được ở chợ: hộp phẩn xoa mặt, lọ dầu bôi tóc và son thoa môi. Nàng ngầm nghĩa trên tay cái ống sáp con bằng đồng — hảo ruồi một cái — đựng một chất dỗ thơm làm thắm tươi mùi các thiếp nǚ ở trên tinh. Đú khi trong buôn chợ, Tâm đã được thấy một vài cô gái lỉnh xang trọng về quê, da trắng và môi đỏ, lịch sự và sang trọng. Có lần, một đêm khuya, Tâm đã lấy sáp bôi lên môi mình và ngầm trộm bóng trong chiếc gương tròn nhỏ Cò-Ba. Nàng hơi thận thấy bóng mình trong đó, với đôi môi đỏ như tăm máu...

— Độ này hàng có bán được không, con?

— Thưa con cung khả ái.

Chị Liên bán vải cũng chẳng đẹp được bằng nàng. Tâm biết mình xinh nhất chợ. Bọn con trai cứ hay quanh quẩn chỗ nàng ngồi và buông lời trong ghẹo. Nhưng nàng

riêng. Hình ảnh một người con trai lạnh lợi, miệng tươi như hoa, ăn nói mềm mỏng dễ nghe. Những ngày phiên chợ Bằng, Tâm thường thấy người ấy ra hang Tâm mua

yên tĩnh cả rồi. Trên án thư, bên ngọn đèn hoa kỵ, chồng sách và cái ống bút của Lân, Ái che khuất ánh sáng. Các em nàng! Những đứa bé thông minh và ngoan ngoãn quá. Không biết nàng có tảo lẩn mãi được để kiếm tiền mua giầy dép cho chàng ăn học không? Tâm mơ mang nghĩ đến sự thành công của em Lân sau này: đồ đạc rồi đi làm trên lầu có tiền giúp thằng mẹ. Nha nàng lại được sung túc và mát mít như xưa.

Người chị mộc mạc và áu yếm ấy nghĩ ngợi trong đêm yên lặng. Tiếng trống cầm canh đã quá nửa đêm, nàng mới sẽ thở dài, nhâm nhì ngủ. Tất cả những nỗi lo lắng tạ n lui di và làm hàn gắn dị của thiếu nữ được nghỉ ngơi yên tĩnh.

không để ý: Tâm thấy vũng vango giá trị và lòng cao quý của mình. Nàng đã dám đóng nuối cả một nhà. Với lại, trừ phi nàng là cô gái hư không kẽ, còn ai ở địa vị nàng cũng phải tảo lẩn buôn bán như nàng. Làm việc, đối với Tâm, là cái lẽ chung của người ta. Nàng thấy chung quanh nàng toàn những đàn bà chịu khó làm ăn vất vả để nuôi chồng, nuôi con. Không bao giờ Tâm có nghĩ cho mình, cho cuộc đời riêng của nàng.

Nhưng Tâm cũng không khỏi thắc mắc vẫn vơ cho thuê thế; Tâm ngừng lên nhìn nết mặt hồn từ của ba lù, rồi lại cúi xuống, hơi e thẹn. Vì nàng có tâm sự kín

kim chỉ. Nàng cúi mặt xuống hàng, thấy cái nhìn áu yếm của người con trai ấy để nặng trên người. Má nàng phơn phớt đỏ. Câu chuyện ngượng nghịu và gióng một, nhưng Tâm thấy say sưa như nhấp rượu.

Người ta bảo đó là cậu giáo trưởng làng. Vẻ người đứng đắn, có tư cách, chứ không chót nhả như những anh trai lông khác. Nhưng nhìn cái eo lương cù, Tâm cũng đoán là cậu giáo nghèo thì phải. Cũng như nha nàng.

Lúc lên giường nằm, dưới cái chăn mỏng và lạnh, Tâm còn mơ tưởng mãi hình ảnh con người xinh trai ấy. Trong nhà đã ngập

Sáng sớm hôm sau, trong giờ bắc lạnh đưa qua cánh đồng. Tâm đã mở cổng gánh hàng lên trên chợ. Sương trắng còn dày ở các ngõ trong làng; mùi rơm rác và cỏ ướt thoảng bốc lên, mùi quen của quê hương và của đất mảnh khiến Tâm thấy dễ chịu và thêm can đảm. Nàng ráo bước mau cho chóng đến chợ.

Cái đòn gánh cong xuong vì hàng nặng và kín kít trên mảnh vai i hổ bé. Chịu khó, chịu khó, từng li một, hết bước nọ sang bước kia, cứ thế mà đi không nghĩ ngợi. Tâm thấy ngày nay cũng như mọi ngày, ngày mai cũng thế nữa, tất cả cuộc đời nàng lúc nào cũng chịu khó và hết sức, như lấm rải thô dết đều nhau. Cơ phái đâu chỉ một mình nàng: trong những lũ tre xanh kio, bao nhiêu người cũng như nàng, cũng phải chịu khó và nhọc nhằn, để kiếm tiền nuôi chồng, nuôi con, nuôi các em.

Nàng không chán nản, cũng không tự kiêu, chỉ thấy yên tâm, chắc chắn trong nhiều người khác cũng làm việc, cũng sống như nàng. Tâm đến chợ hằng còn sớm. Nàng bay hàng trên khoảng đất nông vắng ngồi xua nay. Ánh sáng đầu tiên của mặt trời phương đông lấp lánh trên mặt kính ô hàng. Các mao đưa nhau thăm tươi dưới

(Xem tiếp trang 21)

Rượu Cốt Nhát

MARTELL

là thứ rượu đã nổi tiếng
từ 200 năm nay

ĐẠI LÝ ĐỘC QUYỀN

L. Rondon & Cie L^{td} B^d Đông Khán HANOI

NGŨ QUỐC CHI

DIỄN CA

PHÁP với Tiệp là hai
nước bạn,
Xưa kết giao hoan nay
tương cầu.
Thề rằng sống chết có
nhau
Đồng tâm lo việc Âu-châu
hòa-hình.

Pháp lại được bạn Anh-cát-lợi
Cũng vào bè kết ngái đồng minh.
Phòng khi bắt trắc dụng binh,
Pháp Anh tương trợ, chặt tinh lân bang.
Miền Trung-Âu có chàng phát-xít
Đại gian bùng họ Hít tên Le,
Cùng chàng họ Mút một phe,
Chuyên môn quấy rối, hầm hè chiến tranh.
Kết thành trực Bá-Linh La-Mã
Bè xưng hùng xưng bá một phương.
Hung hăng lên mặt quật cường,
Nhóm nom nước nhỏ kiềm đường thực dân.
Chàng Mút đã đem quân tàn phá
Chiếm non sông nước Á (châu Phi).
Hít-le tham nhũng kém gi
Bè binh đột nhập biên thùy Áo bang.
Cướp lấy nước đáng hoảng, qui quyết,
Rất dè dảng, chẳng thiệt lén quân.
Xem chừng chẳng có ai ngăn,
Được dâng chân, Hít lại lân đằng đầu,
Trước thôn Áo, rồi sau sả Tiệp,
Thịt dè người, uy hiếp lẩn nhau.
Xây ngôi bá chủ chán Âu
Còn mong lấn lấp toàn Cầu có khì.
Giản khí giới, dương uy, diễu võ,
Kéo triệu quân, rầm rộ tung trời,
Nói rằng tập trận thử chơi,
Kỳ tính đến đóng khắp nơi biển thùy.
Ngoài cõi Tiệp, thị uy, hò hét,
Trong sùi phường Xuy-Dết nôn nao,
Tụ nhau quấy nhũng, kêu gào,
Bồi dân ba triệu nhập vào nước cha.
Nước Tiệp-khắc, tiếng lá kém vế,
Bé tí tèo, nhưng bé hạt tiêu.
Bà voi, chẳng sợ chơi trò,
Giặc đến nhà, phải quyết liều hưng binh.
Vả chắc mầm có Anh, có Pháp,
Bạn đồng minh hai bác cố tri.
Hít-Le có giờ trò gi,
Bệnh minh, Anh Pháp tức thi ra tay.
Bạn Xuy-Dết hăng ngày làm dữ,
Cố lăng loán sinh sự, sự sinh.
Bực lòng, Tiệp phải động binh,
Bè phòng dẹp nỗi bất bình cho yên.
Hít-Le nỗi giận liền dữ dội.

Bèn dùng dùng gửi tôi hậu thư,
Nét rằng Tiệp chẳng an cư
Thời ông râm nước nát rừ như tượng !
Thấy cơ sự bất thường, hoảng hốt.
Thủ tướng Anh cưỡi tót tầu bay
Sang xin chàng Hít nói tay
Bè anh tim kế liệu xoay điều đình.
Tiệp chính khách, tổ tinh niềm nở,
Với những lời thô lợ ngoại giao.
Hít rằng : « Thủ tướng tuồi cao,
Vì hòa bình phải lao dao nhường này.
Chịu di gió về mây vất vả,
Thật trăm điều ngang ngửa vi tôi...
Tôi nào có muốn lôi thôi,
Vì dân Đức buộc phải đổi quyền sinh.
Ngài lấy chữ hòa bình làm trọng,
Hả tôi đây chẳng cũng đồng tình.
Nè lòng, tôi tạm hoãn binh
Bè cùng chủ Tiệp điều đình cho êm. »
Anh thủ tướng binh yên thượng lộ,
Trở về tâu chính-phủ nước nhà.
Nóng lòng tướng Pháp-Lang-Sa
Thấy anh cất lén nghĩ mà sinh nghi.
Bác ich-ký thường khì ranh mãnh,
Cùng Hít-Le ăn mảnh chi đây !
Vội vàng cung phóng tầu bay
Sang Luân-dôn hỏi cho hay sự tình.
Gặp nhau, bạn đồng minh Anh, Pháp
Bàn nên khuyên Tiệp-Khắc... hi-sinh.
Tránh voi chẳng sợ hồn mình,
Cắt đất dai, giữ hòa bình cho xong.
Nhưng chủ Tiệp, anh hùng; ứng cõ,
Quyết giữ dinh đất tồ quê cha.
Tuốt gươm, hát khúc quốc ca,
Thề rằng : sống nhục chẳng thà chết vinh !
Nghe giọng Tiệp bất binh, phạt lý,
Hít-Le bèn tức khì bùng ra,
Hẹn cho trong bốn tám giờ
Tiệp không hàng phục ắt là đánh nhau !
Tin sét đánh, hoán-cầu khiếp sợ,
Chết phen này như rạ không chơi !
Trò xua động đất kinh trời,
Nay đem diễn lại, loài người chí nguy.
Bên Mỹ, bác Hoa-Ký triệu phú
Vội gửi lời chí thủ can khuyên

Hít-le nên giẹp cường quyền,
Duy trì hạnh phúc cho nền văn minh.
Anh, Pháp thấy tinh hình nghiêm trọng,
Đức kiêu căng, Tiệp cũng chẳng vừa.
Nén lòng, một mặt phải nhớ
Đại-nhân họ Mút giảng hòa Hít-le.
Một mặt, giỗ và đe chủ Tiệp
Rắng: « Ở đời phải biết tùy cơ.
Xưa kia chủ ở nơi mõ ?
Vì anh chủ được cơ đồ ngày nay ?
Hiện thế sự đã quay chiều khác,
Chú dầu lòng liệu trước bi sinh,
Bè mà giữ lấy hòa bình,
Cứu vong hàng triệu sinh linh trên đời.
Nếu chủ chẳng nghe lời khuyên nhủ,
Quyết châm ngòi làm nò chiến tranh.
Lầm than chịu lấy một mình,
Chú đừng oán trách các anh hổ liều !
Thấy hai bạn ra chiều giờ mặt,
Tiệp cực thân, đành khuất cầu hòa.
Bè Anh, Pháp, Ý, tay ba
Hợp nhau với Đức nũa là tay tư,
Cử bốn vị thánh sư kinh quốc,
Hẹn hò nơi mở cuộc điều đình.
Sang nơi Mu-nich kinh thành
Ký tờ giao hiệp hòa bình vè sau.
Và... tử tế yêu cầu nước Tiệp
Cắt đất dai Xuy-dết sơn hà
Đảng cho Đại-Đức làm quà,
Của thiên trả địa gọi là đền công.
Bốn thủ tướng anh hùng kinh quốc
Diễn tần tuồng nhơ nhuốc ấy xong,
Xoa tay, thỏa dạ, hời lòng,
Đã lôi thế giới khỏi vòng lửa binh.
Rồi bốn vị khởi hành vè nước,
Được đồng bang đón rước linh đình.
Tưởng rằng cùu được hòa bình,
Ngờ đâu tranh chiến tạm dinh đó thôi !
Chỉ chủ Tiệp em tôi là khõ,
Bị đàn ánh chẹt cõ, bóp hầu.
Nghìn thu bị vết thương đau,
Cái bài học ấy cơ cầu nhớ dai !
Còn chàng Hít, con người! dáo dở,
Vẫn hiên ngang tin ở cường quyền.
Được voi, vẫn cứ đòi tiên...

TÚ-MỚ

Những ngày thơ ấu

của NGUYỄN HỒNG

Kinh tặng mẹ tôi

THÀY TÔI làm cai ngục, mẹ tôi con nhà buôn bán. Tuổi thầy tôi hơn ba mươi, gấp đôi tuổi mẹ tôi. Hai thân tôi lấy nhau không phải vì quen biết nhau lâu và yêu thương nhau. Chỉ vì hai bên cha mẹ, một bên hiền hoà muộn chau mà giàu có, một bên sọt guy hiểm giữ con gái đẹp đến thi ở trong nhà và muốn cho người con gái ấy được chỗ nương tựa chắc chắn, được cả một giòng họ trọng dâng nếu mần con.

Tôi đẻ ra, được biết bao nhiêu anh em cha mẹ những tội nhân có máu mặt đến chúc mừng, biết bao nhiêu kẻ quen thuộc thường nhờ vả ông bà tôi lại thăm nom. Đồ vàng bạc, các thứ lụa là, gạo thơm, gà béo, trứng mới, cá bê tươi, từng cháp mít, từng súc mít, từng thúng từng bu, từng chục mít, chật nich cả một tủ áo và một chặn thùng ăn Vú bỗ trong nhà đã hè hả, vui sướng có số tốt, được hầu hạ một cõi quyền quý.

Sau này, mỗi lần nhắc tới ngày sinh vui vẻ của tôi, trong giọng nói hồn - hồn thỉnh thoảng lại ngắt quãng bởi những tiếng ho khò khhan của bà tôi, tôi thấy có nhiều sự cảm động lắm. Cảm động vì nhớ tiếc

Thầy mẹ tôi lấy nhau không phải vì thương yêu nhau, sự trái ngược cay đắng đó tôi đã hiểu biết rõ rệt và thẩm thấu ngay từ năm tôi lên bảy, lên tám, tức là ở vào cái tuổi mà tình tò mò rất dễ bị kích thích và trí nhớ ngày thơ trong suối, không thi thoảng, đã ghi giữ một hình ảnh gì, một nỗi niềm gì thì ghi giữ mãi mãi.

Những buổi chiều vắng lặng, lạnh lẽo của mùa đông, những buổi chiều mà bụi mịn như có một thứ tiếng van lơn thầm thỉ trong hơi gió vu vu, mà lửa lò than rực rỡ vờn lên chân tường những ánh hồng lấp lánh hay rủ rẽ tản tri người ta vào những cõi mèm mang, là những buổi chiều buồn thảm làm té tái me tôi hơn hết.

Tuy mẹ tôi có tôi ngồi trong lòng cười nô với mấy con búp-

Người ta hay dấu diếm và che dày sự thật, nhất là những sự thật đáng buồn trong gia đình. Có ích lợi gì không? Những ngày thơ ấu, mà Nguyễn Hồng kể lại dưới đây, tôi không muốn biết là có nên hay không; tôi chỉ thấy trong những kỷ niệm cũ đau đớn ấy, sự rung động cực diêm của một linh hồn trẻ dại, lạc loài trong những lề lối khắc nghiệt của một gia đình sắp tan. Trên những trang mà Nguyễn Hồng viết ra đây, chúng ta thấy nỗi lén hồn ánh một người mẹ chịu khổ và đau yêm, một người mẹ hiền từ mà tác giả nói đến với tất cả tình yêu tha thiết của người con.

Thạch-Lam

đẹp và sự chiêu chuộng của mẹ tôi, thi đâ chẳng yên lặng nhìn tôi, miệng hơi nhéch về một bên, khi tôi níu lấy vai, lay hỏi: «Cậu ơi, em Quê không phải là con cậu mà là con ông cai H. phải không?». Cùng lúc nghe câu tôi hỏi ấy, mắt mẹ tôi bỗng sáng lên, gò má hơi ửng hồng. Mẹ tôi nhìn nhanh thầy tôi rồi hoặc quay mặt đi chỗ khác, hoặc cúi xuống trông tôi

Trời! thốt câu hỏi dại dột trên kia, nếu tôi là con một người cha độc ác hay ghen phút uất-trác và một người mẹ bỗng hổ thẹn và sợ hãi vì có kẻ mờ nhời cho con mình, để phá hoại sự thanh khiết của đời mình, đời làm vợ.

Không! thầy mẹ tôi chỉ yên lặng rồi nhìn nhau, mà tôi vẫn được nũng nịu, dẫy dựa trên hai đầu gối ấm áp.

Quê, em gái tôi, là con người khác — ông cai H... — sự ngờ vực trong đầu óc tôi thoát ra bằng câu hỏi trên kia không bao giờ được giải thích cả

Đem hỏi thầy tôi, thầy tôi yên lặng không đáp. Ôm áp trong lòng mẹ tôi, được mẹ tôi vuốt ve, là tôi nhắc đến câu hỏi ấy. Cũng như thầy tôi, mẹ tôi chỉ yêu lặng nhìn tôi. Nhưng hai con mắt sáng ngời trên nước da mịn mà như trứng gà bóc ấy khác hẳn cặp mắt sâu tối của thầy tôi. Và, những lúc ấy, mẹ tôi hay áp má lên lùm tóc tôi, hai ngón tay nhẹ nhàng tuốt từng sợi một.

Không chịu thắc mắc, tôi còn hỏi cả hai cô tôi, hai anh họ tôi, bà tôi và những người hàng xóm.

Cô tôi, anh họ tôi, không trả lời còn có lý, bà nội tôi và những người ở gần nhà tôi họ thấy tôi hỏi lầm thì hoặc làm lơ đi, hoặc bỗng gắt lên, thật vô lý quá chừng. Chinh mấy người này đã gieo cái ý nghĩ vẫn vơ kia vào tâm trí tôi!

Đã một lần, bà tôi vãy tôi lại, ôm tôi vào lòng xoa đầu hỏi:

— Ai đẻ con?

Nhìn những miếng bánh kẹo thơm

bè... tuy trước mặt mẹ tôi những thức ăn tỏa mùi thơm ngon lành trong hơi cơm tấm soan bùi ngọt... tuy mẹ tôi thỉnh thoảng lại mỉm nhũn vụ cười êm ấm, và luôn luôn thưa giri dịu dàng cùng thầy tôi.

Lúc bấy giờ, trong đầu óc mẹ tôi nén: niềm nở, ân cần để che giấu cả một lòng đau đớn? Có lẽ đúng! Vì, thầy tôi nếu là một người vô ý thức hay nông nỗi, chỉ biết có sá

giọng cười nói trong sáng kia, sự thùy mì kinh cần kia, sao có thể là của một người đàn bà mà tâm tư luôn luôn già buốt vì những phiền muộn, những đau đớn cay chua nhất, tôi tăm nhất?

Hay thầy tôi như mẹ tôi cũng nén: niềm nở, ân cần để che giấu cả một lòng đau đớn? Có lẽ đúng! Vì, thầy tôi nếu là một người vô ý thức hay nông nỗi, chỉ biết có sá

Ai muôn dao chém không đứt, nên học

GỒNG TRÀ-KHA

MỘT BÍ THUẬT CỦA PHẬT GIÁO

do võ sĩ VŨ-ÔN (võ địch Qui-Nhon 1937) man từ Cao-môn sang cho đồng bào ứng dụng. Chỉ học trong ba tối là thành tài. Kết quả mỹ mãn mời lấy học phí. Ngay tối đầu da thịt đã chịu được dao chém, búa bồ mà không hề sảy sét, chẳng phải kiêng kị, phiền phức. Đầu óc, đầu tay, đầu chân, có bao khớp ba kỳ, giá 0p.50) nói rõ về gồng, và chỉ cách tự luyện gồng cho người ở xa, có đủ kinh, bùa và hình vẽ rõ cuốn từ 15/, 20 cuốn 20/.

Mandai đề tên: VŨ-VĂN-CHUNG, 29 Cours la Reine - Hanoi. Viết thư xin kèm 10.000

phúc trong giấy bóng đỏ ở tay bà tôi, tôi nũng-niu đáp :

— Bà đẻ con.

Bà tôi mỉm cười, tát sê vào má tôi.
— Bố mày, chỉ được cái hóm thôi.
Không phải !

— Vậy là con cậu, bà nhỉ.
Bà tôi lườm yêu tôi một cái thật
đau rồi lại hỏi :

— Cậu làm gì ?

— Cậu làm ông xếp đè-lao.
Bà tôi, vẫn một giọng ngọt ngào :

— Còn cái Quế là con ai ?
Tôi đã hối cậu vì thèm ăn lầm
mà chưa được miếng nào Tôi ngoeo
đầu, ngoeo cổ, phung-phu nói :

— Con không biết.

Bà tôi tát sê vào má tôi :
— Cái quái đầu ! bố mày, nói đi,
rồi bà mới cho.

Nhưng tôi dai gi, chậm nói đè mà
chậm ăn, liền kéo tay bà tôi cầm
bánh thấp xuống tý nữa :

— Em Quế cũng là con cậu.

Nhưng, tôi đã thất vọng. Bà tôi
nhìn mạnh một cái, đổi nét mặt :

— Không phải !

Tôi tức giận tới cực điểm gắt lên:
— Chả con cậu là con ai ? Không
cho con thi thôi.

Gửi lời tôi gõ tay bà tôi, chực
chạy đi chỗ khác Bà tôi phải bóc
ngay phong bánh, bẽ cho tôi một
nửa, rồi cắp chặt tôi vào hai đầu gối.

— Bà bảo không phải là không
phải mà.

Tôi không cần bánh với, vẫn hỏi
bà tôi đã. Vì lòng nghi ngờ của tôi
đã bị kích-thích dữ-dội.

— Sao lại không phải ? Chính cậu
để nó ra. Có để nó ra mới không
cho nó bú vú mẹ mà thuê vú em và
mua sữa bò cho nó ăn chứ ?

Tôi lý luận như thế vì tôi tưởng
rằng được vú em trông coi và ăn
sữa bò là một điều vinh hạnh, một
sự biệt dãi. Tôi có biết đâu rằng bà
tôi chẳng muốn mẹ tôi bận bịu vì
em gái tôi, để tôi được độc quyền
hưởng sự nuôi nấng, chăm bẵm nô
lệ của người mẹ hồn hậu bị giam
lỏng trong cái già đình khắc khổ kia.

Bà tôi lại xoa đầu tôi và mỉm cười.
Nụ cười làm rung động cặp môi dạn
nứt chảy sô ấy chẳng có ý nghĩa gì
vui vẻ hết.

— Không phải ! cái Quế nó là
con thẳng ..

Tôi ngạc nhiên, mắt mở to, lay
mạnh tay bà tôi :

— Bà nói dối đè không cho con
đốt chõ kẹo kia. Nó chính là con cậu.

Cặp mày lơ phơ trên đôi mắt nâu
chau lại, nhưng giọng nói của bà tôi

vẫn dịu dàng ngọt ngào :

— Không, bà bảo thật con đấy
nó không phải là con cậu, mà là
con thẳng ..

Bà tôi ngừng lại một phút, đăm
đăm nhìn vào mắt tôi :

— Con có biết cái H. không ?

Tôi lắc đầu. Bà tôi nghiêm nét
mặt :

— Cái người buổi chiều nào cũng
dẫn linh sang đè lao và thổi kèn ấy
mà

Tôi reo àm lên :

— Con biết rồi !

Nhưng tôi chẳng cần hiểu biết rõ
rệt hơn rằng đứa em gái tôi thật là
con cậu tôi hay con người thời kèn
kia, thấy bà tôi hờ-hênh, tôi liền
giật phăng chiếc bánh, rồi chạy tốt
ra đường.

Và một lần, dưới gốc soan tây
trước một cái bếp bắc bằng những
hòn gạch vỡ, cùi đốt bằng cành
soan và lá bàng khô, tôi được ấm
trong lòng một người đàn bà vẫn
đong gạo và vay tiền của mẹ tôi.
Trước mãi chơi với con mèo nhỏ
nên tôi không để ý đến chuyện trò
của người đàn bà ấy với một người
khác, nhiều tuổi hơn, cũng mặc
váy nái, yếm trắng, áo the dôi vai
và thắt lưng xanh.

Khi con mèo bị tôi xoắn đuôi chặt
quá phát cáu, cào tôi một cái rồi
chạy đi chỗ khác, là lúc tôi bắt đầu
chú ý nghe. Người đàn bà bé tôi
nói cười luôn miệng. Chỉ kia cũng
vậy. Lần lúc cả hai cùng nhìn tôi,
mắt sáng lóng lánh, và lại cùng
cười rũ rượi.

Tuy còn nhỏ nhưng tôi cũng biết
cảm túc, cảm túc gần đến đau đớn
vì chuyện trò của họ. Nhưng tôi
phải yên lặng. Không biết một sức
mạnh gi đã giữ diết lấy tôi, ngăn
không cho tôi chồm lên đè hoặc
cái vã hoặc đè chửi rủa.

Hai người đàn bà này chê hai,
bới móc mọi người hàng xóm chán
rồi thi thong thả tách bạch từng

cái nhở nhất không ra gì của thầy
mẹ tôi. Nào thầy tôi nghiêm khắc,
có vẻ thâm hiền lâm, trái lại, mẹ
tôi nho-nhảnh hay nói cười, nào
thầy tôi nghiêm ngào không như mẹ
tôi nồng nỗi.. rồi đến tính xấu của
bà tôi, các tính xấu không thể
không có được khi những người
đàn bà từ thuở lọt lòng mẹ đã thản
nhiên sống với những thành kiến,
những thói lè lối tâng và cay nghiệt,
khí những người đàn bà coi học
vấn là quái gở, sự tự do là tội lỗi,
mà thích mến sự áp chế, hành hạ,
nếu mình được dịp và có quyền áp
chế, hành hạ kẻ khác.

Sau cùng, giọng nói một người
bỗng nhỏ đi. Chỉ này trả một người
nhà binh không phải bỗng súng,
đương di lại ở công đè lao, thi
thầm với mụ bạn bôm bém nhai
trầu :

— Con bé em thẳng này là con
hắn ta đấy.

Buổi chiều nào cũng vậy, dù nắng
nực hay mưa rét, tốp linh khổ xanh
ấy cũng phải đi qua nhà tôi. Vừa
đứng hai bên người ; mùa hạ,
quần áo vải vàng ; mùa đông, quần
áo da tím. Họ đi chân không, quần
sá cap và đội nón chóp đồng. Ba
người hàng trên cùng đeo ở cánh
tay áo chiếc lon màu hoa lý to hơn
chiếc đũa. Đi cùng hàng với ba
người này, ở bên phải, cách chừng
một bước, là một người tầm thước,
giương mặt trắng hồng, mắt sáng,
sống mũi hơi cao, hai hàm răng
trắng phau phau.

Y ăn vận gọn ghẽ hơn cả. Tay y
đeo hai lon vàng đinh thêm một
đường chỉ đỏ thêu to. Không phải
bỗng súng, y ung dung cầm chiếc
kèn có tua đỏ mỗi lần hoa nhanh
lên lại tỏa ra một làn ánh sáng vàng
diệp dưới ánh nắng rực rỡ của
chiều hè.

Mỗi khi tốp linh gần đến nhà tôi

ở sẽ công đè lao, thì tiếng kèn vang
lên, vui vẻ quá, hùng tráng quá. Ất
cả tiếng vỗ lưỡi lê đậm phanh
phách vào đùi và những bước chân
soan soat, tiếng kèn một phút một
dương cao, một vang to, rung động
cả làn không khí êm ái của một góc
trời. Rồi nương tiếng gió lao sao
trong những chùm soan lơ phơ, âm
thanh náo nức, rộn ràng của tiếng
kèn càng cuộn lên cao, tràn ra xa,
rất xa, đến những vùng xa sảng
tươi nào đó... Và, tiếng kèn càng
niềm nở, ân cần như những lời
thúc giục thống thiết .. rồi đỗ hời
trong giây khắc. Đoạn im bặt.

Một lúc lâu sau, một tốp linh
khác ở công đè lao di ra. Vẫn
người thời kèn ấy.

Lần này, tiếng kèn nhanh hơn
trước, nhịp với bước chân của tốp
người nhạc mệt và đôi ngẫu mong
ngóng sự nghỉ ngơi, no say.

Hãy bước đi, hãy bước đi, như
lá nhẹ, bay theo gió .. tiếng kèn vồn
vân rõ ràng, vẫn trong sáng, mà
bầu trời cao mở rộng vẫn rung rung.

Sau tốp linh, một lũ đàn bà, trẻ
con long tong chạy theo. Trên lưng
chúng, những đứa bé nhồm lên
nhồm xuồng như cưỡi ngựa.

Quá nhà tôi một quãng ngắn,
tiếng kèn lại dần dần dồn cao
lên. Đến khi tốp linh và lũ đàn bà,
con trè bị lớp găng dày và một góc
vườn um tùm che khuất thì tiếng
kèn tắt hẳn.

Gió chiều bỗng rít dài lên, vòm
mây như rùng mạnh khi âm thanh
trong sáng của tiếng kèn không
còn một gợn sóng.

Dương nắm tay tôi, tự nhiên mẹ
tôi buông mạnh ra, rồi bước xuống
thềm gạch, ra đường. Tôi ngạc
nhি, nín chặt lấy vạt áo mẹ tôi,
cuống quít kêu gọi :

— Mợ ơi ! chờ con với.. mợ ơi !
(Còn nữa)

Nguyễn Hồng

Lại mới có

Đĩa
VICTOR « BỬU THẬP »
toàn đòn ca các lối bài tử Saigon,
và bài giọng tây, giọng đầm
Đĩa kèo to, chạy rất êm và bền,
giá lại cực rẻ.

Xin hỏi mua ngay tại các hiệu
bán đĩa hót hoặc tại hiệu
DẠNG THỊ LIÊN
17, Phố Hàng Trống Hanoi

TRONG TIM

NHỮNG ĐIỀU CẦN BIẾT VỀ BƠI LỘ

TÂM bể cũng như tắm sông, thường vẫn xảy ra những tai nạn chết người, những vụ chết đuối; tuy thế ta có thể tránh được nếu ta cẩn thận một chút và biết một vài phương pháp yểm lược mà chúng ta ai cũng cần phải biết.

Hẳn rằng ai nấy đã hay rằng không nên tắm sau bữa ăn dưới hai giờ. Nhưng thường thường điều này hiềm hơn hết là do sự mâu chay không điều mà sinh ra tê bại một chân tay. Không phải cái trường hợp ấy xảy ra luôn luôn; việc bị chuột rút rát đáng lo ngại nếu sự tiêu hóa không xong sớm. Và không còn gì dữ dội bằng bất thình lình bị chuột rút khiến ta đau đớn lâng lâng và thường thường làm những người biết bơi rất giỏi phải rối trí. Chuột rút xảy ra một cách làn ác và đột nhiên khiến người ta không có cách gì chống đỡ và chìm xuống đáy sáu.

Vậy ta phải để phòng trước, luôn luôn nghĩ rằng một ngày kia ta có thể gặp cái nạn trên, dù ta tự tin rằng bơi crawl hay bơi sải rất giỏi. Như thế, nếu đột nhiên bị chuột rút, ta sẽ không rối trí và nghĩ đến sẽ phải làm những gì.

Trước hết không được hoảng hốt; ta vẫn sẽ có đủ thời giờ, nếu ta bình tĩnh, hit một hơi dài khiến ta có thể đợi, dù bị chìm dưới nước, cho sức dau bót đi. Chỉ có điều ấy là điều trọng yếu hơn hết.

Chuột rút thường làm bại cõi chân hay ngón chân cái. Trong trường hợp trên, hit cho dây phổi, yên lặng cho chim xuống và bóp chặt chỗ dau bót ngón tay cái và ngón tay trỏ, bóp cả hai tay thì hơn.

Theo như thế cũng đủ chia làn trong mười làn chia khỏi chuột rút. Trong trường hợp thứ hai, là đau ở cái gân dưới gan bàn chân, chừng ở quanh một phần ba lít gót chân tới ngón chân cái, thì phải miết kỹ chỗ ấy. Tối nay khi đi nắm bàn tay cho đánh chổ ấy; bạn sẽ tìm thấy dễ dàng, và như thế, khi lâm sự, bạn sẽ biết đích xác phải làm ra sao, không mất phí những giây phút quý hóa. Bạn nên nhớ kỹ rằng sự hiểu

biết giòn dí ấy có thể cứu sống đời bạn một ngày kia.

Biết bao nhiêu người bơi giỏi đã bị những nạn dữ dội, nhất là ở sông, vì đã khờ dại lao mình xuống lặn ở chỗ họ không rõ sâu nông, hoặc vì không đủ sâu, hoặc vì đâu dám phải một hòn đá hay một vật gì mà họ không biết có ở dưới đáy sâu.

Vậy trừ trong một bể bơi, không bao giờ ta nên lặn ngụp trước khi biết chắc chắn rằng không có nguy hiểm gì đáng lo. (Robinson)

Trường hôn thú

Otỉnh Keeskemét nước Hungary hiềm hơn hết là do sự mâu chay không điều mà sinh ra tê bại một chân tay. Không phải cái trường hợp ấy xảy ra luôn luôn; việc bị chuột rút rát đáng lo ngại nếu sự tiêu hóa không xong sớm. Và không còn gì dữ dội bằng bất thình lình bị chuột rút khiến ta đau đớn lâng lâng và thường thường làm những người biết bơi rất giỏi phải rối trí. Chuột rút xảy ra một cách làn ác và đột nhiên khiến người ta không có cách gì chống đỡ và chìm xuống đáy sáu.

Vậy ta phải để phòng trước, luôn luôn nghĩ rằng một ngày kia ta có thể gặp cái nạn trên, dù ta tự tin rằng bơi crawl hay bơi sải rất giỏi. Như thế, nếu đột nhiên bị chuột rút, ta sẽ không rối trí và nghĩ đến sẽ phải làm những gì.

Trước hết không được hoảng hốt; ta vẫn sẽ có đủ thời giờ, nếu ta bình tĩnh, hit một hơi dài khiến ta có thể đợi, dù bị chìm dưới nước, cho sức dau bót đi. Chỉ có điều ấy là điều trọng yếu hơn hết.

Chuột rút thường làm bại cõi chân hay ngón chân cái. Trong trường hợp trên, hit cho dây phổi, yên lặng cho chim xuống và bóp chặt chỗ dau bót ngón tay cái và ngón tay trỏ, bóp cả hai tay thì hơn.

Theo như thế cũng đủ chia làn trong mười làn chia khỏi chuột rút. Trong trường hợp thứ hai, là đau ở cái gân dưới gan bàn chân, chừng ở quanh một phần ba lít gót chân tới ngón chân cái, thì phải miết kỹ chỗ ấy. Tối nay khi đi nắm bàn tay cho đánh chổ ấy; bạn sẽ tìm thấy dễ dàng, và như thế, khi lâm sự, bạn sẽ biết đích xác phải làm ra sao, không mất phí những giây phút quý hóa. Bạn nên nhớ kỹ rằng sự hiểu

BỜI SẼ TIỆN LỢI HƠN

NẾU NGƯỜI TA SÁNG CHẾ RA...

Mười hai việc phát minh nhỏ dưới đây làm cho đời ta trở nên tốt đẹp:

— Tại sao người ta không làm lên lỗ khóa một cái miệng loe ra như cái phèu nhỏ để dễ dàng lựa chia khi mở khóa ban đêm?

— Tại sao ô khóa không sáng ban đêm? Điều đó rất dễ dàng và chỉ cần kèm chìa mây đồng sa.

— Tại sao đồng hồ không báo hiệu khi nào cần phải lên giây?

— Tại sao dĩa hál không có một đường chỉ dù rộng ở phía ngoài để lừa kim dặt vào dĩa cho khôn vấp?

— Tại sao mùa rét, chăn không cài khuy vào giường và như thế khiến trẻ khỏi ngã xuống đất?

— Tại sao không sáng chế ra một thứ thuốc độc để ngăn ngừa sức sinh sản của chuột và sâu bọ?

— Tại sao cửa ô-lô không làm thế nào để khi đóng khôi kín và khôi phải dập mạnh?

— Tại sao sổ nhà không sáng ban đêm?

— Tại sao vung nồi lại không làm bằng thủy tinh để người nấu bếp rộng thay thức ăn ở trong, khỏi phải mở vung ra luôn?

— Tại sao gác sách không đóng bằng cao su cho khôi sờ rách?

— Tại sao bát hay chén không có chỗ dựa để thia đứng yên một chỗ, khỏi rơi xuống lòng bát?

— Tại sao không có một thứ dương cầm để ghi chép cung bậc khi nghệ sĩ làm bài diễn, tựa lối một cái máng chữ?

— Tại sao trong xe lửa không có một cái máng phóng thanh để báo hiệu tên các ga sắp đến?

— Tại sao không có đồng hồ báo thức để bàn giấy để nhắc giờ một cuộc ức hẹn?

— Tại sao chương trình chiếu bóng không in lên giấy bóng để khán giả có thể trông và tìm tên những tài tử trong khi đương chiếu?

(Hervé Lauwick — VN)

M. dịch

Nhờ những khò công nghiên cứu, có thể biết trước được ngày khởi bệnh

Phòng thuốc TRAC-VY bao nhiêu năm trời thi nghiệm những phương thuốc gia truyền, bao nhiêu công phu cặm cụi trong buồng khảo cứu, đã chế ra nhiều thứ thuốc phong linh rất là công hiệu. Nhờ ở những phương pháp tuyệt diệu, phòng thuốc TRAC-VY sau khi xét bệnh kỹ càng, có thể biết trước được ngày khởi

Đuối đầy kề qua vài món thuốc linh nghiệm:

Thuốc lá tươi chữa bệnh lão đi tiểu đan, buốt, uống vào một lúc thì bệnh

10 phần bột 8.

Thuốc thụt lậu dùng 1,2 bìn thi hết mồ máu.

Thuốc Tuyệt nọc lậu dùng bết 1 bop đã thấy biến biến. Giá Op.60.

Bồ thận trừ lâm, thuốc bồ thận, trừ tuyệt di nọc bệnh tình. Giá Op.75.

Thuốc Giang-mai gia truyền, chữa bệnh Giang mai đủ các thời kỳ. Giá Op.60.

TRAC-VY

62. PHỐ HÀNG COT — HANOI

Phòng thuốc trú danh chữa bệnh hoa liễu

28. PHỐ BẾN CỦI — NAM DINH

Thuốc Phòng tích, chữa bệnh phạm phong, ăn chậm tiêu, v chua, dày da bụng, rò rỉ, mồi chảy tay, mặt vàng v... dùng thuốc này khởi ngay. Giá Op.50.

Thuốc Cai, chữa bệnh nghiên thuốc phiện, ai cũng bỏ được dễ dàng, không bị vật vã. Giá Op.60.

Thuốc Tê thấp, tê liệt, tê bi, đau gân, nhức xương, dùng 1 thang ngâm rượu

xoa khởi. Thuốc uống Op.40. — Thuốc xoa Op.40.

LƯỢM LẶT

Những việc xảy ra trên
trái đất trong một giờ

NHỮNG bản thống kê thường vạch cho ta thấy cai là đáng chú ý. Các bạn đã rõ, vì quả đất quay chàng quanh mực giới, nên giờ thay đổi theo những vĩ tuyến, khiến cho lúc nào trên quả đất cũng có buổi trưa mõi, mà lúc nào cũng có người thi làm việc, người thi ăn, người thi ngủ. Vì thế cứ bằng vào luật « chàng bình », thi bắt cứ trong một thời gian là sáu mươi phút nào, trên mặt trái đất cũng có một số, gần như rất đúng nhau, tất cả những việc gì xảy ra.

Ở trên trái đất xảy ra những gì trong một giờ? Ấy là điều mà những nhà làm bản thống kê muốn cho ta rõ. Bạn lấy đồng hồ ra mà xem giờ; bạn có thể quyết đoán, không sợ nhầm mẩy, rằng trong khoảng từ lúc này đến hết sáu mươi phút nữa, có mươi lăm người đang bình tĩnh làm những công việc hàng ngày sẽ bị ám sát!

Thật là khó tưởng tượng được đến thế, song đáng buồn vì đó là sự thực.

Cũng trong khoảng thời giờ ấy, 5.440 người sẽ sinh ra đời và 4.630 người sẽ chết đi. Vậy số dân trên trái đất ta ở sẽ tăng lên mỗi giờ 810 người.

Cũng trong sáu mươi phút ấy, có 1.200 đôi trai gái sẽ lấy nhau, còn 85 cặp vợ chồng không được tốt đỗi sẽ ly dị nhau.

Nội trong một giờ nữa, sẽ xuất sản được 99.600 tấn đường và sẽ tiêu thụ hết 98.000 tấn. Một triệu lit rượu vang,

500.000 lit rượu bia và 50.000.000 cốc sữa sẽ lần lượt tạm thời giải khát cho người ta.

25 triệu cân khoai tây, 4 triệu cân thịt, 35.000 tấn bánh và 2.500.000 quả trứng sẽ tiêu hóa trong một trăm triệu cái dạ dày trong thời kỳ ấy.

Mỗi giờ sẽ có 114.000 bức điện tín gửi đi; 11.141.600 lá thư, thiếp và kiện hàng sẽ được pha trộn phân phát đi, số tiền cước phí hết trên 10 triệu quan, nghĩa là 250 triệu quan mỗi ngày.

Từ giờ nay đến giờ kia, kỹ nghệ thế giới sẽ sản xuất ra những cuốn phim ảnh mà ta nói lại sẽ vòng được nhiều lần cho vì quả đất, những máy in của khắp hoàn cầu sẽ ấn hành được một triệu tờ báo mỗi phút, không ngừng.

Ngoài ra, khi cái kim lớn đồng hồ của ban di được một vòng, ban đã di quanh chàng tâm trái đất, mà có lẽ bạn không ngờ tới, một quãng dài tới 1.800 cây số.

(Robinson)

Những cái lạ lùng của sét

NGUỜI TA ước chừng mỗi năm có mươi sáu triệu trận bão xảy ra trong khắp năm châu; ở Java tính đồ đồng cát chưng bốn hôm lại có một trận bão, ở Scandinave thì ba tháng một trận. Mỗi khi sét gầm lên, không khí chứa tới năm nghìn triện volts. Sét đánh chết mỗi năm một người trong số bốn triệu, tức là giết hại kém óc ó sáu trăm năm mươi lão.

Ở gần Brno, sét đánh vào một cái đài kỷ niệm mà người ta không rõ có từ bao giờ; sau đó người ta tìm thấy ở dưới đống gạch đá đập nát một cái bồn lớn bằng thiếc chứa những đồ vật quý giá: ghim bằng vàng và bạc, chuôi dao, chuôi gươm, nhẫn, vòng tay, mặt kim cương, những cai non nhô bằng kim khí và tiền. Ở tỉnh Lysinor nước Áo, sét đánh vào dàn súng một người di sản và làm chảy súng ra, còn người không việc gì hết. Ở Strasbourg, sét cắt đứt chiếc vòng vàng của một người đàn bà; người này không bị đau đớn gì cả. Gần Cognac, sét vào trong nhà một người dân quê, luồn qua chân một cô gái hai mươi tuổi làm cô sợ thắt đầm, rồi chạy ra dâng cửa sổ. Ở Equehen, miền Boulogne-sur-Mer, một giây lửa đốt cháy một cái dleton, chạy theo giây điệu và giết chết đứa trẻ cầm đầu giây. (Marienne)

— Con ấy bây giờ thế mà « đi ngay » đấy!

— Sao biết?

— Này nhé: tao vầy thế này nếu nó « đi ngay » thì nó sẽ « quay lại » mà nó không « đi ngay » thì nó sẽ « đi thẳng »

Sự tác hợp của người khác giống không phải chỉ sinh ra những người hèn kém

Lợi dụng sức nóng

TRONG năm mươi năm nứa người ta sẽ lợi dụng được sức nóng của mặt trời để dùng vào những công việc có lợi cho người ta. Ta sẽ thấy cái thứ than mới ấy cạnh tranh với tất cả những than đã hiện có và có lẽ làm cho những thức này trở nên vô dụng nữa.

Song những kết quả là lung ấy còn phải tùy theo một điều kiện: ấy là những nhà thông thái trong viện khoa học kỹ nghệ ở Massachusetts thành tựa những công cuộc mà các ông đương theo đuổi về vấn đề ấy.

Rất rộng rãi, chính phủ đã đề riêng cho các ông một món tiền thưởng 15 triệu để tiến hành nghiên cứu thí nghiệm.

Thí dụ mặt trời có thể làm cháy hết các máy thi người ta không còn phải làm máy công việc. Cơ lê người ta cũng có thể tự ý muốn làm mưa hay làm nắng mưa mang sẽ đòi hỏi và sự sinh sống sẽ dễ dàng.

Nhưng thế sẽ tốt đẹp quá, và sự kinh nghiệm cho ta hay rằng mè-day nào cũng có mặt trời.

Và lại trong năm mươi năm nứa ta hẳn còn nhiều sự thay đổi. Những nhà thông thái kia không phải là bất tử, cho cả đến những chính phủ nữa. Vậy ta chẳng nên đợi năm mươi năm nứa để hướng những cái voi thủ mà đời có thể cho ta. Nhưng ai ưa chuộng hoạt động ở ngoài không hẳn rõ, rằng ánh nắng của mặt trời không phải là mất bẩn vì nó làm cho tốt phổi và nở nang thận thê.

(Robinson)
M. dịch

— Ranh con, sao mày lấy vật áo mà lau mặt thế hở?

— Không sao mẹ à, bởi vì vật áo của con đã bẩn từ trước rồi.

Nếu quý ngài muốn đỡ tốn thời giờ và tiền bạc thì nên dùng một cây đèn manchon hiệu

PETROMAX RAPID

Đèn PETROMAX RAPID đã hoàn toàn đoạt một kỷ lục mới trong kỹ nghệ đèn manchon KHÔI PHÁT SÓNG BẰNG RUỘU ALCOOL : KHÔNG ĐẦY MỘT PHÚT ĐỒNG HỒ ĐÃ THẤP SONG CÁY ĐÈN : MUỐN ĐỐT BẰNG DẦU HƠI HAY DẦU SÁNG CŨNG ĐƯỢC : thiết là một thứ đèn chế tại Đức quốc hoàn toàn tiện lợi và bền bỉ và càng, xưa nay chẳng có thứ đèn nào sánh kịp.

Đại lý độc quyền sứ Đông - Dương :
DAI-ICHI - 29, Bd Tongdoeophuong, Cholon
Chuyên mua bán đủ các kiểu đèn manchon và đồ phụ tùng các kiểu đèn.

XVIII

T ứ buổi hời kiến ở nhà bà Ba, hai chị em dâu lại áy náy, khó chịu. Không hẳn là ngờ vực, ghen ghét như xưa, nhưng là một tình tinh làm cho người ta tức tối, nất ức không duyên cớ. Hình như có cái gì đe nặng trĩu bên lòng, mà hai người cùng không bao giờ dám hé môi thò lò với ai, vì thế sự bức bối thầm kín càng tăng lên mãi.

Bà nhiều lần Chuyên bỏ cơm vào buồng nằm. Đầu nàng nồng ran, tim nàng đập mạnh, khiến Khoa tưởng nàng ốm. Nhưng đó chỉ là biểu hiện của sự căm giận cực điểm. Nàng giận ai? Nàng tự hỏi, và tìm mãi xem đáng giận người nào nhất, và vì sao mình lại giận. Nhưng nàng chỉ thấy những ý nghĩ, những cảm giác, những cảm tưởng của nàng lờ mờ chung quanh mấy nhân vật: bà Ba, sư Giáp, và Tinh.

Đối với Tinh, tuy ngoài mặt Chuyên tỏ tình niềm nở, thân mật nữa, nhưng trong thâm tâm, nàng vẫn định tính rằng hai người khó lòng còn có thể trở lại hòa thuận như trước. Đôi bên đã nói nhau những câu thô lỗ, đã xử với nhau một cách tàn tệ, thì những ngôn ngữ, cử chỉ ấy đến ngày chết cũng không thể quên nhăng hẵn được.

Chuyên cho là thế, yên tri là thế. Tinh cũng cho là thế và cũng yên tri là thế. Mà khi dàn bà họ đã yên tri một điều gì thì không ai còn có tài khiến được họ nghĩ khác. Khoa và Trinh đều ngầm hiểu rằng Tinh thế vẫn khô khốc ngay từ hôm sự hòa thuận trở lại trong hai gia đình, sự hòa thuận mà hai người cùng mong

lâu bền, nhưng cùng cảm thấy bấp bênh, mỏng mảnh. Họ cười bảo nhau: « Hai ngọn hỏa diệm sơn tạm im không phun lửa. Ta đừng vội mừng. »

Nhưng họ không thất vọng, cùng nhau quả quyết và khôn khéo cố đem lại sự bình tĩnh, sự êm ấm đã mất vì « bọn dàn bà ». Trong câu chuyện riêng họ thường dùng ba tiếng « bọn dàn bà » để tỏ hết lòng tức giận khinh ghét của họ. Và có lần giữa một bàn tò tóm, Khoa nứa đứa nứa thực dã ném ba tiếng ấy vào mặt Tinh và Chuyên :

— Chà! ai thèm chấp bọn dàn bà làm gì!

Tức thì hai chị em dâu nhao nhao lên phản đối :

— Bọn dàn bà làm sao?

Trinh phải vui cười giảng giải, câu chuyện mới không thành rã to. Sự thực, Tinh và Chuyên có lúc cũng nhận thấy những cái nhỏ nhen của mình, và của « bọn dàn bà ». Nhưng họ không ưng đe người khác, đe một người dàn ông dù là chồng họ, chỉ trích, chế riếu. Lúc bấy giờ thì hai người dàn bà ghét nhau đến dàn cũng hợp sức lại đe tụt bênh vực lấy danh dự chung.

Thấy vợ và chị dâu thường lồng lộn lên vì câu trêu tức của mình, Khoa mỉm cười nghĩ thầm : « Nếu lúc nào họ cũng thực bụng vào cảnh với nhau như lúc này thì hai gia đình sẽ yên ổn biết bao! ». Và chàng lập tâm giả tăng về hùa với Trinh mà công kích hai người dàn bà : « Làm thế đe họ thân với nhau ».

Nhưng lần nào cũng vậy, sau sự sốt sắng đồng bộ chúc lát, sự lạnh lùng cố hữu lại trở vào hai tâm hồn cứng cỏi kia ngay. Một

THƯA TƯ

TIỂU THUYẾT của KHÁI HUNG

(Tiếp theo)

hôm Chuyên dỗ bừng mặt trả lời lại chồng :

— Dàn bà cũng nắm bảy hạng, tôi không như ai đâu, cậu đừng vơ dưa cả năm.

Khoa cho là một câu hồn nhiên không ám chỉ ai. Nhưng Tinh lại không cho là thế. Nàng nguyệt dài quay đi, khiến Trinh trông thấy, và sợ vợ mình cầu kỉnh đổi đáp lại em dâu, chàng với vui vẻ nói chừa :

— Vâng, chúng tôi nói là nói chung một số đông dàn bà, chứ hai bà thí có nhiên không như bọn họ.

Rồi lảng sang chuyện khác ngay.

Từ hôm ấy, trong những bàn tò tóm hay bàn chán mà Trinh và Khoa lập nên để gác tinh hòa hợp, hai người dàn ông càng giữ gìn lời nói, nhất là không đả động tới bà Ba và việc « thừa tự » của bà ta. Và hễ thấy Tinh hay Chuyên nhắc tới tiếng « troisième » thì Trinh hay Khoa đã gạt phắt :

— Thôi, tôi xin các bà, nói đến cô ta làm gì.

Tức khắc hai người dàn bà lại im ngay.

Nhưng nếu có mặt bà lý Thuận hay anh cả Thiện thì không còn ai giữ nỗi Tinh và Chuyên nữa : Họ tranh nhau gọi chuyện và thuật những điều không hay về bà Ba. Vì họ cho rằng hai người kia đến chơi chỉ có một mục đích do thám, nên họ nói bẩn tin cho vẹt mà « tâu nịnh với bà cõm ».

Cả Thiện là một người trong họ ông án, được bà Ba giao cho trông nom những ruộng vườn ở

làng Giáp, chàng ta đã nói tiếng khéo nói, và Chuyên cho rằng chỉ nhờ sự su mị mà chàng ta được linh chán quản lý của bà Ba.

Nhắc thấy Thiện đến còng Chuyên với gọi người nhà đưa nước rồi rất niềm nở mời chào :

— Bác lên gác chơi với nhà tôi. Thế rồi dăm phút sau, Tinh và rạng vỡ thẳng thắn vô tâm hỏi Thiện những câu rất tinh quái.

— Bà Ba sắp cho cưới có Cúc, phải không? Bà Ba đi đâu cũng khoe khoang chàng rè, phải không?

Thien đáp qua quát cho xong và cố nói lảng sang chuyện khác. Nhưng khi nào hai người dàn bà kia chịu để cho chàng lẩn thoát; họ kéo chàng cho bằng được vào trong câu chuyện bà Ba. Và nếu chàng không trả lời thì Chuyên sẽ kè một câu chuyện cho mà nghe, một câu chuyện về chủ rề chẳng hạn.

Cứ theo chỗ biết của Chuyên thì chủ rề không những là một anh chàng dào mỏ, mà còn ở trong một gia đình chuyên môn dì dào mỏ nữa, vì hai người anh Phan cũng sống về già tài của vợ và của gái.

Khoa cau có cự vơ :

— Mợ lôi thôi lầm, đèn nhà ai nhà ấy rạng, có được không. Can chi lại cứ đi khảo chuyện nhà người ta ra.

Chuyên gắt lại :

— Thị việc gì đến cậu!

Rồi quay sang bảo Thiện :

— Tôi nói bác biết vậy thôi nhá. Đừng nói đi nói lại với bà Ba làm gì.

Áo Len Mùa Rét

Các Ngài...
Mua buôn, mua lẻ,
Nên đến hiệu dệt

PHUC-LAI

87-89, Route de Hué - HANOI
Téléphone 974

Hàng tốt đã có tiếng.
Nhiều kiểu rất thanh nhã.
Giá hạ hơn các nơi.

O xa xin viết thơ về lấy giá

Câu chuyện lại nói. Chuyên thành thạo ta rõ từng người trọng cái gia đình bà huyện. Bà này đáo dè lầm, dạy khôn dạy khéo cho con biết đường mà đào mỏ, mà khảo của vợ. Cái mặt bà ta phèn phét, cặp môi bà ta mỏng dinh, hai hàm răng khít lại nhau khi bà ta cười cũng như khi bà ta nói. Chuyên vẽ bà huyện như theo kiểu mẫu mà nàng đã ngầm nghĩa nhiều lần. Kỳ thực nàng chưa bao giờ gặp mặt bà ta, chỉ là theo những lời đã được nghe, và thêm thất vào cho bức tranh của mình có vẻ hoạt động.

Kè đến người con trai cả, Chuyên chỉ nói qua là một anh chàng đào mỏ, vì về người này, nàng không biết chuyện mà cũng chẳng rõ đời sống ra sao. Nhưng đến người anh hai của Phan thi Chuyên tả bằng những lời rành mạch, tì mỉ và cố nhiên chua chát. Đó là một anh đào mỏ « có hăng cáp » hẳn hoi, vì chàng đỗ kỵ sư. Và Chuyên thêm luôn « kỵ sư mỏ » tuy người kia chỉ có cái hăng kỵ sư hoa học tại một trường tu ở bên Pháp. Đem chàng bằng cao cấp ấy về nước, chàng ta đi hỏi vợ đâu mà không đặt, vì thế năm nay mới ngoài ba mươi tuổi, chàng ta đã hai lần bỏ vợ, toàn con nhà giàu và sang nữa. Hiện nay chàng đương ở với một cô tình nhân cũng giàu lâm, vợ một người bạn của chàng.

Không bao giờ Chuyên vui vẻ bằng những lúc nàng thuật lại chuyện xấu của người khác, nhất của người mà nàng ghét sần. Má nàng hồng hào, mắt nàng long lanh và đưa di đưa lại rất mau. Tình cũng vui sướng như em dâu, và tin rằng những lời vừa được nghe toàn là sự thực cả. Nàng không kịp để ý đến những chi tiết mà mỗi lần thuật lại, Chuyên lại thay đổi thêm bớt chút đỉnh, — (câu chuyện nàng kè có tới hàng chục lần rồi.) Nhưng Trinh nhận thấy những chỗ mới bịa đặt. Và chàng mỉm cười nghĩ thầm : « Lâu nay có ngày thím ấy sẽ kè thành một câu chuyện khác hẳn ».

Cách đó nửa tháng, bà Ba hõng đến chơi. Có lẽ Trinh đã mách bà những điều nói xấu của bọn Trinh nên bà tới cải chính. Bà đã cho Tứu báo trước rằng bà sắp sang chơi nên hai anh em sửa soạn tiếp bà ở phòng khách nhà Trinh. Tình và Chuyên bắn khoán hỏi nhau :

— Không biết cô ta sang làm gì thế?

Thấy hai người đàn bà nhắc đi nhắc lại mãi câu ấy, Trinh phát gắt :

— Thị sang làm gi rồi sẽ rõ, can chi phải lo sợ...

Chuyên quắc mắt cự lại :

— Ô hay! anh ăn nói hay nhỉ. Việc gì tôi phải sợ ai?

Ngay lúc ấy có tiếng bà Ba và Cúc ở phòng. Chuyên bảo Tình cứ ngồi im, không cần phải ra đón. Nàng tiếp :

— Làm bộ, lần nào đến cũng hẳng dạng.

Tình nói trống không :

— Mà đi đâu cũng lôi cô con gái đi theo. Chưa thấy lần nào cô ta đi một mình.

Khoa vẫn nhanh nhảu và có tính hay nè, nhất dối với đàn bà, dù là người già hay người trẻ — cái tính ấy đã làm cho chàng nimbie lần cãi nhau với vợ. Thấy bà Ba đi vào sân, chàng bước xuống thăm chào lí nhí :

— Cô.
— Liếc qua màn mà vào trong nhà biết Tình và Chuyên có ngồi ở đấy, bà Ba liền đứng lại :

— Không dám, anh.

Cúc chắp tay vào ngực nghiêng đầu, cái lối chào mà nàng cho là rất Hà-nội :

— Lạy anh ạ.
— Không dám, cô.

Bà Ba đậm dà hỏi đề bọn Tình

sửa soạn ra chào :

— Lâu nay anh có được mạnh không?

— Cám ơn cô.
— Anh Trinh có nhà không, anh?

— Có đây... ạ.

— Tôi đến dè nói cho các anh

các chị biết rằng tôi định gả em.

Cúc cho cậu cử Phan, con cụ

huyện... hàng Bông. Người ta

cũng là con nhà « tràm oanh »...

Vậy trước khi nhận lời người ta,

tôi đến hỏi ý kiến các anh các chị.

— Khoa mỉm cười ngũi thăm:

« tràm oanh » là cái quái gì. Má

nay nay làm quái gì còn có tràm

với anh ? »

Chuyên quay nhìn Tình, như

đề phân trần : « Ăn hỏi rồi, mới

— Tôi đáp thật nhéo :

— Các cháu đâu cả ? Đì vắng

lâu, nhớ các cháu quá. Già trè

bao giờ cũng tương dắc.

— Tôi đáp thật nhéo :

— Thôi các anh các chị ở lại.

Trinh tưởng nên mời một câu :

— Cô xin nước dã.

— Cám ơn anh, tôi không khát.

Nhưng bà Ba cũng ngồi xuống

nói, làm như do là một câu

chuyện mua vui :

— Buồn cười quá, các anh các

chị ạ. Có người mách với tôi

rằng cậu kỵ sư anh cậu cử là

người thế họ thế kia. Tôi còn lạ

gi cậu ta nữa... Hết như bụi.

Cậu ta đã hai đời vợ là vi lay

nhai vợ không ra gì dây thôi...

Vợ lại, anh khac em khac chư,

phải không hai chị ?

Tình đưa mắt nhìn Chuyên.

Chuyên bùi môi quay đi: nàng

biết rằng bà Ba am chí minh.

Rồi bà ta đứng dậy, lâu nay đê

đi năn chừ không trùng trình

nữa. Ra đến công, bà như chợ

nhớ ra, nói to hào Khoa :

— À, anh Ba, anh có bức thư

người ta đưa nhầm đến dâng tôi..

Cúc tiếp luôn :

— Vì phong bì người ta đê:

chez Madame veuve an sát...

— Vậy chúc anh sang, tôi đưa

cho. Với lại, tôi còn nhờ anh

xem hộ cái giấy giao kèo cho

nhé nhà viết bằng chữ tây kia.

Dứt lời, bà dắt tay Cúc đi thẳng.

Tinh kho chịu nhủ Khoa. Vâ

cái câu mà nàng đã nhiều lần

muốn nói nhưng vẫn chưa nỡ.

lần này nàng quả quyết ném ra,

sau mấy tiếng cười khô khan mà

nàng cố làm ra tự nhiên :

— Nghe đâu lão sư Giáp vẫn

khuyên cò ta nên đê chú ăn thừa

tự đầy mà ! Ngay hôm nọ, chú

thím hẫu còn nhớ...

Cậu nói vừa buột miệng, Tình

hồi hận ngay, và nói chử :

— Vô lý quá !... Khi nào chúng

mình lại chịu thề kia chử !

(Còn nữa)

Rồi cho bọn kia biết rằng bà không làm việc gì ngang trái, bà thêm luô:

— Anh huyện (bị huyện thi tội đã hỏi ý kiến rồi. Anh huyện chỉ huyện bằng lòng lầm, yêu em Phan lầm. Hôm đến chào anh huyện, anh ép em uống rượu say mềm cả người.

Vừa nói bà vừa liếc quanh một vòng để ngầm bảo :

« Tao chỉ cần anh huyện bằng lòng là được rồi. Còn chúng mày, tử tế thi tao bảo qua cho mà biết. Hách sách gì ! »

Một lần không khí lạnh lẽo như bao bọc lấy bốn người. Bà Ba lại thở lợ lién:

— Các cháu đâu cả ? Đì vắng lâu, nhớ các cháu quá. Già trè bao giờ cũng tương dắc.

Tinh đáp thật nhéo :

— Chúng nó đi học cả.

— Vậy em Cúc đê hộp bánh

lại cno các cháu nhé ?

— Vâng.

Bà Ba đứng dậy:

— Thôi các anh các chị ở lại.

Trinh tưởng nên mời một câu :

— Cô xin nước dã.

Nhưng bà Ba cũng ngồi xuống nói, làm như do là một câu chuyện mua vui :

— Buồn cười quá, các anh các chị ạ. Có người mách với tôi rằng cậu kỵ sư anh cậu cử là người thế họ thế kia. Tôi còn lạ gi cậu ta nữa... Hết như bụi. Cậu ta đã hai đời vợ là vi lay nhai vợ không ra gì dây thôi... Vợ lại, anh khac em khac chư, phải không hai chị ?

Tình đưa mắt nhìn Chuyên.

Chuyên bùi môi quay đi: nàng

biết rằng bà Ba am chí minh.

Rồi bà ta đứng dậy, lâu nay đê

đi năn chừ không trùng trình

nữa. Ra đến công, bà như chợ

nhớ ra, nói to hào Khoa :

— À, anh Ba, anh có bức thư

người ta đưa nhầm đến dâng tôi..

Cúc tiếp luôn :

— Vì phong bì người ta đê:

chez Madame veuve an sát...

— Vậy chúc anh sang, tôi đưa

cho. Với lại, tôi còn nhờ anh

xem hộ cái giấy giao kèo cho

nhé nhà viết bằng chữ tây kia.

Dứt lời, bà dắt tay Cúc đi thẳng.

Tinh kho chịu nhủ Khoa. Vâ

cái câu mà nàng đã nhiều lần

muốn nói nhưng vẫn chưa nỡ.

lần này nàng quả quyết ném ra,

sau mấy tiếng cười khô khan mà

nàng cố làm ra tự nhiên :

— Nghe đâu lão sư Giáp vẫn

khuyên cò ta nên đê chú ăn thừa

tự đầy mà ! Ngay hôm nọ, chú

thím hẫu còn nhớ...

Cậu nói vừa buột miệng, Tình

hồi hận ngay, và nói chử :

— Vô lý quá !... Khi nào chúng

mình lại chịu thề kia chử !

(Còn nữa)

Khái-Hưng

Tiếng ạ, Khoa như ngẩn ngơ, miễn cưỡng thêm vào, chờ lời nói của mình đỡ cứng cỏi, đỡ cộc cằn hồn sướt.

— Còn hai chị đâu ? Các bà ấy lại tờ tóm chử gi ! Lâu lắm không được đánh tờ tóm với hai chị, nhớ quá.

Đến đây, hai người đàn bà không thè gan hơn được nữa. Tình nhìn Chuyên. Chuyên quả quyết đứng dậy ra hiên, Tình cũng theo ra. Không đê Chuyên nói trước mình, Tình vội vàng :

— Cố sang chơi!

hỏi ý kiến, vô lý quá ? » Và nàng thốt ra lời mai mỉa :

— Thường dã ăn hỏi rồi.

Bà Ba không chút ngượng ngập :

— Đành thế, vì tôi chắc tôi đã ưng thì các anh các chị cũng ưng. Vâ lại, nếu bây giờ các anh các chị không bằng lòng, cũng chưa muộn quá kia mà.

Cậu nói dãi bối của bà Ba làm cho mọi người cùng bất giác mỉm cười.

— Đấy, em các anh các chị đầy. Qryền các anh các chị...

Hát Sạn

Đại thắng

V.B. số 650, trong bài « Cúp luận chuyên bóng tròn tỉnh Quảng Yên »
Hôm chủ nhật vừa đây, tại bài U.S.Q.Y. đã có cuộc tranh đấu của hai đội Uông-bí với U.S. Hongay. Kết quả Uông-bí thắng Uông-bí 4-1. Uông-bí lại thắng Uông-bí thi vinh hạnh cho Hồng-gai thực.

Câu nói lả

T.T.T. Bảy số 228, trong truyện « Gặp nhau lai xa nhau »:

— « Thế nào, công việc ra thế nào, bao giờ chúng mình công nhỉn lấy được nhau? » Đã sáu năm trời, họ không gặp nhau nữa. Bảy giờ, vì một sự tình cờ, câu ấy lại đến ở dưới lầu chàng

Sao lai ở « dưới » lầu? Sao lại không ở chung phòng?

Trời móm

Cũng trong số ấy, bài « Nếu ta bảo »:

Thì biết đâu em dã không thở thản, vén rèm trông giang lạnh rung bến thăm?

Nếu thế thi nên gọi là « Trời rụng giang »

Phóng viên xâ thân

T.B.T.V. số 6450, trong mục Ninh Bình, bài « Một tên nhà pha vừa được thả ra lại đi ăn trộm »:

Vì khi bị giam trước và vẫn làm « cỗ vè » xe nước trong dinh nên biết đường lối. Thế là ta đã tái phạm đến lần thứ tư về một tội ăn cắp.

Ta đã tái phạm đến lần thứ tư về tội ăn cắp, thì ta lại ngồi tù chứ lâm sao!

Vì ta nhận tội hô mà lị!

Thầy?

V.B. số 654, trong bài « Sự dì lại trên cầu Doumer »:

Vì công việc thầy chưa cầu Doumer, kể từ ngày 17 Octobre 1938.

Trên cầu chỉ được dì...

« Thầy » chưa cầu. « Thầy » nào thế? Hay là thầy « Virgitti »?

Âm nhạc ghê gớm

T.T.T. Năm số 2, trong truyện « Ngoại tình »:

— Sao chú dám làm bạc giả?
— Vì thiên-hạ than phiền bạc thiệt xài không đủ.

Tiếng âm nhạc náo nuột say sura khiến toàn thân Tuấn hổng rung lên như điện rật.

Hắn nêu tiếng âm nhạc ấy náo nuột chút nữa thi Tuấn đến chết cứng mất!

Nạn nhân chiến tranh?

Cũng trong truyện ấy:

Ngoài phố yên tĩnh chốc chốc lại nỗi lên mấy tiếng lahan lành:

Tầm cốt!.. Tầm cốt leng!

« Tầm cốt leng » là cái quái gì thế? Hay là tiếng nói của một chú khách Thượng-hải nào đói quá, đi « tìm xương » để gặm chàng?

Hồn rộng

Cũng số ấy, trong truyện « Người đầy lứ »:

Không khí buổi sáng mát rời rợ khiến nắng sung sướng khoan khoái, thấy tâm hồn nhẹ nhàng và lồng lồng như có mây bay.

Hồn nàng lồng lồng như « có » mây bay! Hồn ấy hẳn là mènh mông, sâu rộng!

Máy nước Bỉ?

T.B.T.V. số 6451, một đầu đề trong mục « Việc Âu-châu »:

Quan Tổng thống Lebrun đã khánh thành tượng vua Albert nước Bỉ fer.

Vậy ở đâu có nước Bỉ 2e?

Dẽ chọn thề?

Cũng số ấy, trong mục « Bàn cờ thế giới »:

Cũng như một vai kép có tài, biết chọn lúc bước ra sân khấu.

Khốn nhang « lúc ra sân khấu » của một vai kép.. hay đảo, lại ở quyền định sẵn của kịch sĩ kia!

Râu ông, cầm bà

Cũng số ấy, trong mục Hà-nội, bài « Nam vò a di dà... quý cái »!

Nhưng được cái nhà sư chạc mới ngoại hai mươi, mắt một mí, nước da trắng trẻo, coi thật hồn hỉnh, nên nhà sư.. ra vào cửa nào cũng có người hoan nghênh.

Nhưng nhiều người thì nói bộ áo sư kia chí lí dè.. đánh lừa con den thôi. Mà cũng có lẽ.

Ủy ban xe đạp T.C.V.B.K.
Thế nào? Ủy ban xe đạp không tổ chức các cuộc đua lại đi làm phóng viên cho Trung-tác từ bao giờ thế?

HÀN ĐẠI SÁN

H.T. — Chị tôi đã có mang.

T.G. — Khéng được, thê chả con đâu?

— Thầy để cho vôi tháng nữa để con xem chị con để con giải hay con gái đỡ.

Cửa V.S.

Văn tả cảnh

Đầu bài luận quốc văn kỳ thi bằng sơ học yếu lược: « Anh hãy tả trường học anh? Bài của một thí sinh nhà quê, học ở đình vì làng không làm trường học riêng »:

Trường học làng tôi làm ở giữa làng; ở giữa trường có bốn cái cột thật to mỗi cái phải hai người ôm mới xuể. Trường có tấm mái, ở ngoài làm ba gian, gian giữa ăn sâu vào trong tức là hậu cung. Bi vào, bên phải là chỗ để các kiện bát cống, kiệu long đình; ở giữa có bàn thờ bầy biện thật nguy nga, oai vệ...

THẦY GIÁO, ngọt ngào — Lâm sao mà em khóc? Đầu bài có gì là khó: em cứ nhớ ra xem những ngày phiền chợ & làng em, em nghe thấy, trông thấy những gì thi cứ kể ra. Thí dụ: chỗ này hàng xén, chỗ kia hàng rau, hàng thóc, hàng gạo...

THÍ SINH, vẫn sụt sịt — Nhưng thưa thầy... làng con... không có chợ.

Cửa Hoàng Văn Bé

Giỏi dẩy

M.Q. — Cậu ơi, ở nhà em bán được hết cả rõ trứng ống dẩy! Cậu cứ bảo em đồ đi đi?

CÀU — Giỏi dẩy nhỉ, nhưng mợ bán cho ai lại có dứa mù thè?

M.Q. — Em bán cho thằng nhỏ nhà ông tham Vinh dẩy.

CÀU giật mình, sững sót — Thái dẩy à: chết tôi rồi (nôn qe) tôi vừa mới ăn cỗ ở nhà ông ống xong, thèm náo ông ấy lại cứ ép mình ăn trứng ốp lết: « Ngon, ngon lắm ông xơi thử xem ».

Cửa Quan Sơn

Đít cua

LÝ TOÉT — Bây giờ thi buổi văn minh có khác, đọc « đít cua » thi chả biết đọc ở đâu?

X.X. — Chắc là họ lây cua bè vè để đọc.

L.T. — Hôm nào ta thủ di xem cho biết mai!

Giỏi đánh côn tránh bùa ăn

Một là nhân trước làm quan báy giờ phải ở tú, vì kinh nè nên bọn tú tốn lén làm đội trưởng, hóm ống aush ta li để thúc giục bọn tú kia ra làm việc. Có một tên tú đương ăn cơm, « quan tú » liền quát: Có mau lên để ra làm không, rồi dơ roi lên toan vụt.

TÊN TÚ sua tay — Giỏi đánh côn tránh bùa ăn nữa là ống, hogg dè tôi ăn xong dã nào.

QUAN TÚ vẫn quát — Ra man, ngày xưa nhà nước bắt tao giũa lúc lao « ăn » hối lộ thi đã sao?

Đặt câu

T.G. — Anh đặt một câu có chữ « con »

AN-THAI

GRANDE FABRIQUE DE POUSSÉ-POUSSÉ
2, Ruelle Nguyen-Trọng-Hiép
HANOI

??? 1936
XE KIỀU MỚI

Gặp khi gió kép mưa đon,
Dùng xe « AN-THAI » chàng con cờ gi.

Có bán dà cá: Vải, Sám, Lèp
và dà phụ tùng xe tay.

TIỂU THUYẾT

(Tiếp theo ⁽¹⁾)

NHƯỜNG phong trào ở nước ta, bắt cứ phong trào gì, đều có một tinh cách chung: nông nổi, chỉ hờ hững bẽ ngoài. Cái mà chúng ta thiếu nhất, là sự sâu sắc. Bởi ta không chịu phân tích, và suy xét kỹ, nên bắt cứ một vấn đề gì, chúng ta cũng không biết rõ ràng, chưa đáo, biết một cách thô suốt. Mùi tâm hồn người ta lại là một vật khó hiểu nhất. Nhưng trong tinh thần lý trong lòng người rất là phiến phức, kín đáo và uyên chuyển. Biết mình xưa nay vẫn là câu châm ngòi của các nhà triết triết. Nhưng không ai sỉ đàm tự phụ là thực hành được câu ấy cả.

Troong văn chương ta, năm 1935 trở đi, có hai phong trào: phong trào bình dân, và phong trào xã hội. Nhưng ở đây cũng như ở trường hợp chính trị, những người hiểu biết và thành thực rất hiếm. Phản đối chỉ là a dua. Nhiều nhà văn xưa nay không bênh chú ý đến tinh cảm sinh hoạt của dân quê, bỗng một sáng lóp dậy tự thấy mình là nhà văn biếm dân. Rồi họ đi viết những tác phẩm tả những nỗi đau khổ của các người nhà quê và thợ thuyền. Nhưng người đọc chịu nghĩ không bao giờ mặc lửa. Những cảnh mà nhà văn bày ra trước mắt ta không làm cho ta rung động; và những hành vi và tinh lý của các nhân vật trong truyện, bởi không nhận xét đúng, nên bảo cho là biết rắng những nhân vật đó không thật. Sự khéo léo, cái nghệ thuật vững chãi, có khi làm cho chúng ta phục. Nhưng chỉ có lòng tin tưởng, sự thành thực sâu xa của tác giả mới khiến chúng ta cảm động được.

Văn chương bình dân chỉ nay ở khi nào có những nhà văn ở đám bình dân mà ra, hay có những người rõ mặt thiết và chặt chẽ với hạng người lao động; cách sinh hoạt của những người nhà quê annam, cũng như cách sinh hoạt của các hạng người khác trong xã hội, cần phải nhận xét đúng mới diễn tả được. Tôi lấy làm lạ rằng trong các tiểu thuyết của ta, chưa có quyền nào nói về dân quê, nếu không phải là những biếm ảnh sáo, những tinh lý nông nổi và bịa đặt. Chưa có nhà văn nào làm hoạt động những người dân quê như, bày tỏ những hành vi và tinh trạng thật của bác nhậu, bác xã annam, không nhìn lrix qua cái lăng mạn mõ mang, hay cái khuôn sio đẹp của ván chuong.

Phong trào thứ hai là phong trào xã hội. Ở đây, cũng những điều thiếu thốn ta thấy như trong phong trào bình dân. Những tiểu thuyết có luận đề thi nhau xuất bản. Một chứng cứ này đủ tỏ sự nghèo tinh

tinh của các nhà văn ta: sau cuốn *Bon Tuyet*, có đến hai cuốn tiểu thuyết nữa, cũng dùng buổi xứ ở tòa án để kết cục truyện. Không có gì không thực và « nhân tạo » bằng. Những lời kết tội nghiêm khắc của ông chưởng lý — đại diện cho lối phong tục cũ — mà tại sao? và những lời cãi hùng hồn của ông trạng sư, khiến chúng ta buồn cười. Cuốn *Le Coupable*, của François Coppée, là cuốn tiểu thuyết Pisp nổi tiếng mà trong đó chúng ta thấy cảnh tòa án, có phải là một tiểu thuyết tuyệt tac đáo, mà đưa nhau bắt chước?

Trong phong trào xã hội, có vấn đề được các nhà văn ta chú ý đến, và theo nhau nói đến, là vấn đề thành viên truy lạc. Nhưng với một dân đe nua thế, tôi lấy làm lạ chưa có nhà văn nào diễn tả được đúng những tinh trạng và các nỗi bần khoảnh của thành viên. (và các nhà văn đều là thành viên) Bao thành viên chúng ta không thấy minh ở những tác phẩm đó; chúng ta chỉ thấy những ý nghĩ và tinh lý của lá: giả — một tac giả không biết người, cũng không bết minh, quyết đoán một cách sai lầm, bởi thế chúng ta dừng dừng và thành ra lanh lanh với tất cả những công việc mà tác giả có thể làm.

Đến đây, lại thấy cái cẩn, đối với các nhà văn, phải bết suy xét tinh hồn minh. Qua tinh hồn ta, chúng ta có thể đoán biết được tinh hồn mọi người. Và chỉ khi nào chúng ta quan sát những tinh trạng tinh lý của mình một cách sâu sắc, chúng ta mới quan sát được tinh trạng tinh lý người ngoài.

Tôi còn nhớ, trong một số báo *Nouvelle Revue Indochinoise*, bà Christiane Fournier có viết bài ý như thế này: các nhà văn Pháp, có nhà văn trong hoàn cầu, đã viết về tất cả những vấn đề mà một nhà văn có thể viết được. Vậy chúng ta — các văn sĩ annam — còn viết về cái gì nữa? Còn cần viết gì nữa? Bà C. Fournier trả lời: các anh còn tinh hồn các anh. Đó là sự phong

phú dồi dào của các anh, các anh không cần tìm đâu nữa.

Chúng ta không cần bắt chước ai, (mà công việc bắt chước không phải là công việc sáng tác) Chúng ta cứ việc diễn tả cái tinh hồn anh em của chúng ta, những tư tưởng, những ý nêu mà chúng ta ấp úng trong thâm tâm, Chúng ta chỉ có thể bằng các nhà văn ngoại quốc, khi chúng ta đi sâu vào tinh hồn của chúng ta mà thôi.

Tôi — người viết bài này — đã có dịp được đọc nhiều tác phẩm chưa xuất bản của các nhà văn. Tôi phải bỗn rầu khi nhận thấy, trong vài chục văn phẩm đó, một sự nghèo nàn không ai ngờ. Các nhà văn đó bình như không biết viết cái gì, nên chúng ấy nghè si chỉ quanh quẩn trong vài cái đầu đẽ giống nhau. Vẫn biết cái đầu đẽ không phải là một cái quan hệ, trái lại nữa; nhưng tôi muốn nói rằng những tư tưởng và tinh lý của các nhà văn trên kia cũng gần giống nhau trong một vài khuôn sáo sẵn. Họ đã di phòn đường. Họ mang trong người một cái của quý vô hạn, mà từ đó tinh hồn đâu đâu. Của quý ấy là tinh hồn của họ. Đang lẽ đi theo những khuôn sáo sẵn, họ trở về trong lòng, suy nghĩ và phân tách những sự thay đổi của chính tinh hồn mình, thì hay bết bao nhiêu.

Do đấy, sự thành thực mới là cái then chốt của nhà nghệ sĩ. Muốn viết nên một tác phẩm bất hủ, một tác phẩm mà giá trị không theo thời, ta phải để bết nỗi rung động của ta trong tác phẩm đó.

Thạch-Lam

(Xem tiếp trang 21)

Ký sau: QUAN NIỆM TRONG TIỂU THUYẾT.

Cải chính

Trong bài báo số trước: trên

thịt đồi là tiều thuyết.

Đu xít cho thán thề đồi là da

xít cho thán thề

THƠ CỘ

Yên ca hành

Thơ phong le-a-sát, thiên khí lương;
Thảo mộc duoc lạc, lộ vi thương.
Quần gốm tú quí, nhạn nam lương.
Ném quân khát nư qui lugen cõ hương;
Hà vi yêm-lưu tại tha phương.
Liên-thiếp huynh hajah thâ khảng
phương,
Uu lai, tư quản bắt cảm vương.
Bãi giác lệ hạ chiêm g thương.
Viên săn, minh huyền phát thành

Thương
Hoàn ca, vi ngâm, bát năng trường.
Vinh nguyệt hiệu hiệu chiếu ngã sảng
Tinh-Hán tây lưu, g'a ní ương.
Khiên - ngưu, Chúc-nữ dao ương
vương,
Nhị độc hà có, hạn halương ?

NGUYỄN VĂN-ĐỀ

THƠ DỊCH

Yên ca hành

(Pài hành, lèm giọng hít nước Yên (1)
Hơi may, gõ lạnh trời thu;
Cỏ cây lay rung, sa-mù làm sương.
Em về, nhán lượn nam phương;
Nhớ thương dứt roẹt vì chàng chờ xa.
Sốt gan mong nhớ quê nhà,
Ô chi đất khách la-dà bờ anh?
Phòng không em gữ một mình,
Con lo chẳng dám chút tình quên nhau.
Nhớ anh cho dạ em sâu,
Chẳng hay xem áo lèo đâu vứt làm;
Nán g ây, em nẩy cung cầm;
Câu ca ván khúc, têng ngâm bế lời.
Vừng trắng vắng vào giữa trời,
Bóng trắng soi xuống giường tối lúc

này.

Sóng Ngàn đã dat về tây;
Đêm còn tối mài, chưa dày nứa sao?
Xa nhau Ngưu, Nữ nhau nhau,
Tôi chí, mày hờ, ngàn cầu sông

TÂN-ĐỀ

(1) Yên là đất mây tinh Phụng-thiên;
Trực-lé và phía bắc: Triệu-liên nay.—
Nguyễn Văn-đề, tên là Phi, là con cả của
Tào-Tháo.

QUẦN ÁO TRẺ CON

VĨNH-LONG

BÁN BUÔN BÁN LÉ KHẮP ĐÔNG DUONG

Các nhà buôn muốn được nhiều hoa hồng nên buôn áo Vinh Long

53 PHỐ BƯỜNG THÀNH (R. de la Citadelle) 53 HANOI

NHIỀU KIỂU QUẦN ÁO MAY SẴN HOẶC ĐÓ CẮT THEO MẪU

TIỆN CHO CÁC TRẺ EM VẬN ĐI CHƠI VÀ DI HỌC

SPÉCIALITÉ DE VÊTEMENTS FOUR ENFANTS. VINH-LONG, 53 RUE DE LA CITADELLE (près du Ciné Olympa) HANOI

(1) Xem N. N. số 132

GÓI THUỐC LÁ

TRUYỆN TRINH THÁM của THÈ-LÙ

PHONG hiểu ngay, lảng lặng
mỉm cười, tự nghĩ:

— Trên sân khấu « bi
mặt » ai cũng muốn đóng
những vai di kỳ.

Người là mặt cần thận khép cửa
ai, thong thả đến bên giường
Phong nhìn người phóng viên lúc
đó nằm thẳng dưới lán chăn mồng
tảng. Hắn thấy Phong có vẻ hoảng
loạn một người bị thương nặng;
trên đầu buộc khăn, hai má khuất
về hai mép gối; cái bộ mặt biến
quá hết và đổi khác hẳn; phải là
người biết trước hoặc tinh ý lắm
nói nhận được ra là anh Hán gật
đầu, rồi ghé xuống gần tai Phong,
nhấp giọng xuống nói:

— Ông đợi tôi có nóng ruột
không?

Phong hơi lác đầu. Hắn lại hỏi:

— Đến bận hay cứ đe tôi? Có lẽ
tôi hơn?

Phong lắc đầu. Người kia ra ý
tiêu:

— Phải, cứ bận lên có lẽ tự nhiên
nữa. Tôi bận đèn nhá?

Bấy giờ Phong mới nói:

— Bận đèn, nhưng đè lát nữa dã.
Ông giờ ông nghe tôi. Lúc vào đây,
ông có chắc là nó chưa đến không?

Người đeo mặt nạ đáp tiếng nói
thìu thao sau lán vải che trước
miệng:

— Chắc. Tôi đã xem xét rất cẩn
thận...

— Người sinh viên gác dẫn ông
đo phái không?

— Vâng. Ông ấy lại cho tôi biết
rõ những người ra vào nhà thương
từ sáu rưỡi đến bảy giờ.

— Những người được phép vào?

— Vâng.

— Mấy người.

— Ba người mà không có ai đáng
chú ý vì toàn là những người vẫn
ra vào đây.

— Việc canh gác nhà thương ch
tùy chứ?

— Vâng.

— Được. Ông vào đây, ngoài
người sinh viên, có ai trông thấy
nữa không?

Người là mặt hơi ngập ngừng.

— Chỉ có một cô nữ khán bộ,
nhưng cô ấy không đè ý đến tôi...

— Ông gấp cô ta ở lối vào đây
nhé không?

— Vâng... sao kia?

— Cô ấy đè ý lâm kia đấy, nhưng
không hề gì, vì đó là cô Mai Hương.
Ông không thấy gì khác nữa chứ...
Nghĩa là không có gì khác có thể
để cho nó nghĩ ngại chứ?

— Không.

— Mấy giờ rồi?

Người là mặt xem đồng hồ tay:

— Bảy giờ kém mười lăm.

— Ông có khi giờ gì không?

— Tôi không cần khi giờ: chán
nay không cũng đủ.

Tóm tắt những kỳ trước

DƯỜNG bị ám sát; một chiếc danh thiếp có những chữ bí mật: X.A.E.X.I.G. để lại
trên bài học, Lê Phong, phóng viên trinh thám báo Thời báo, đưa Bình xem bức
thư của Đường viết cho chàng hóm trước, trong thư có ý nghĩ một tên Thủ trưởng Nông an
Tăng có thù với mình, và cái thiếp của Tân, mặt sau cũng có những chữ bí mật trên.
Phong định đưa tên Thủ trưởng đến đối chứng ở nhà Đường (phố Richaud), nhưng hắn đánh
tháo trốn thoát. Mai Trung, thanh tra mật thám và nhà trinh thám có tài là Ký Phương
đang điều tra thì nhận ra chiếc danh thiếp trước mặt Đường đã biến mất. Phoco đuổi
theo một người dũng rinh trước cửa vào ngõ Hồi Vũ thì bị giết, bên mình có chiếc danh
thiếp đã mất ở nhà Đường.

Mai Hương, nữ phóng viên trinh thám báo Thời báo, xin điều tra giúp Lê Phong. Phong
đưa Bình tường thuật sự án mạng, nói Thạc chưa chết, và bài nhà phóng viên T.T. sẽ
tim ra vụ này trước sở liên paong. Mai Hương đến mời Mai Trung và Ký Phương
đúng 7 rưỡi chiều đến nhà thương Phú Đoàn chứng kiến một vụ ám sát nữa. Nông an
Tăng đến tòa báo Thời báo Lê Phong bị Bình đuổi bắt nhưng chạy thoát.
Phong giả làm người ốm, nán ở nhà thương Phú Đoàn, một người chum mít
na lên vào banh.

— Được. Bây giờ ta chỉ có việc
đợi. Nửa giờ nữa hay một hai giờ
nữa không chứng. Thế nào nó cũng
đến, đến để giết Dương vồ Thạc
mà tôi thay mặt nằm ở đây...

Phong cười nhạt:

— Tôi sẽ dành cho hung thủ
nhieu sự ngạc nhiên.. cho hung
thủ cũng như cho nhiều người... thi
du ông Mai Trung, ông Ký Phương
và người thân của tôi là ông Văn
Bình. Thực là một món quà đột
ngột mà họ không ngờ tới..

Phong chợt hỏi:

— Các khâu hiệu ông biết cả rồi

chứ?

— Bức thư của ông rành mạch
lắm. Ông còn điều gì dặn thêm nữa
không?

— Không. Nhưng tôi tưởng nên
nhắc lại cho ông nhớ lần nữa, và
lại có một vài chỗ quan trọng phải
sửa đổi. Vậy ông nghe đây: Từ
giờ đến đêm, chuồng nhà thương
không bao giờ đánh. Hết có tiếng
chuồng đánh thì phải hiểu là có sự
khác thường. Sự khác thường ấy
ngôn là: hung thủ đã qua công
Từ lúc hung thủ qua công sẽ còn
nhieu cách báo hiệu khác mà ta

phải nhớ kỹ lấy thứ tự: một đoạn
bài « Guitare d'amour », thời sáo
miệng tức là hung thủ đang tới đầu
khu Pasteur B. Khi hung thủ qua
những căn buồng cạnh đây thì bài
« Guitare d'amour » sẽ hát thành
tiếng. Lúc có tiếng vàng vang ròn
của một vài người ốm trên gác, thi
hung thủ đã bước tới cửa buồng
này. Hung thủ bước vào sẽ ra ngay
vì nó chỉ cần ở có nửa phút cũng
đủ làm xong công việc của nó. Khi
ấy tiếng còi của tôi thời dập lên ba
lượt thì mọi người phải xông vào.
Nhưng nếu còi chưa thời thì chưa
ai được động cựa. Phần ông thi
ông chỉ phải theo có những dấu
hieu trên để cầm chừng. Hiệu
còi chỉ người khác cần nhớ.
Coi thời mà chưa ai kịp xông đến.
Ông cũng không ngại, ông cứ làm
theo lời tôi dặn trong thư.. Ông
hiểu chưa?

— Hiểu rồi.

— Nhất là không được đánh chết
hung thủ. Dù nó chực đậm chết
ông để thoát thân cũng vậy.. Ông
có thể thắng được nó không?

— Cái đó ông không lo! Tôi không
sợ ai hết...

— Được lắm. Ông đưa cái bấm
điện dây cho tôi để lát nữa tôi bật
đèn. Bây giờ ông hãy bắc ghế lấy
mảnh giấy ở đầu giường tôi che
ngon đèn điện đi để tôi khỏi chói
mắt.. và để hung thủ không nhận
ngay được tôi...

Lúc ấy trong buồng Phong nằm
đã tối. Một chút ánh sáng ở những
đèn điện bèi ngoài chỉ lờ mờ đưa
qua cái cửa sổ bên giường nằm.
Người đeo mặt nạ chỉ là một cái
bóng đen mờ hờ đang cử động theo
lời Phong bảo.

Hắn bắc ghế, với tay vừa tời
ngón đèn điện giữa phòng, loay
hoay để đặt tờ giấy lên cuống giấy
treo đèn, lừa cho tờ giấy có thể
che khuất mắt Phong khi đèn bắt
cháy.

Phong lại bảo:

— Ông cất ghế vào chỗ cũ rồi
vẫn khuy đèn ở trên tường kia..

Người là mặt theo lời. Nhưng
trong phòng vẫn ấm áp tối Hán lại
gắn hỏi Phong:

— Kia, sao đèn không cháy?

Phong cất nghĩa:

— Vì tôi bấm tắt từ trước rồi.
Đèn sáng mà ông ở đây thi người
ta có thể trông thấy được. Đó là
cách phòng xa. Vậy trước khi tôi
bấm đèn sáng, ông phải ẩn đi đã.

Lúc Phong bật đèn thi phòng
lại vắng như trước. Anh
đưa mắt nhìn qua từ phía rồi thở
một tiếng dài. Sự chờ đợi bắt đầu,
sự chờ đợi lặng lẽ và nặng nề
trong đó sự tĩnh mịch như lón lao
thêm, và lòng người sôi sục những
ý nghĩ nghiêm trọng.

CHEMISSETTE
PULL'OVER
MAILLOT

Les tricots CÉCÉ se clas-
sent toujours premiers
EXIGEZ LA VRAIE MARQUE CÉCÉ

Cu Chung
100, RUE COTON, HANOI — Tel. 523

Tiếng náo động của thành phố
vang tới đây như từ một nơi xa
khuất. Nhà thương hinh như là một
cõi biệt tịch mà người đời không
nhớ đến. Thời giờ càng về muộn
càng làm cho vẻ quanh vắng rõ rệt
bên lèn.

Bóng đèn và dãy đèn, đồng hồ
nhà thờ điểm hòi chuông bảy giờ,
và Phong ngạc nhiên vì thấy đêm
đã quá chậm.

Bảy giờ mười lăm.

Rồi bảy rưỡi.

Chuông đồng hồ xa điểm tiếng
sau cùng một cách đạo mạo khác
thường.

— Bảy giờ rưỡi rồi!

Đó là câu giàn dị mà Phong nghĩ
thầm.

Mai Phương trong bộ áo nő khán
hộ ở phòng bên, cũng nghĩ thăm :

— Bảy giờ rưỡi rồi.

Kỳ Phương và Mai Trung ở phòng
số 3 thì đưa mắt ra ý bảo nhau :

— Bảy giờ rưỡi rồi đấy

Viên thanh tra mặt thám, vốn là
người không đẽ bụng được lâu một
ý nghĩ, toan nói, nhưng Phương
đưa tay bảo im. Một lát ông ta mới
gật gù, làm bầm má tiếng nhỏ.
Mai Trung thừa dịp hỏi :

— Ông có chắc hung thủ bị Lê
Phong lừa vào trong không?

Phương trầm ngâm rồi lại gật
đầu :

— Tôi đã hơi tin rằng Lê Phong
có lý.

— Có lý thế nào? Tên Thủ đẽ
cho người ta bắt đẽ thế sao?

Phuong vẫn một vê trầm ngâm :

— Có nhiều khi sự vô lý cũng
thành được sự thực...

— Tôi không hiểu...

Phuong mím cười, nhìn Mai
Trung một cách ý tứ đẽ Trung hiểu
sâu mà Phương không nói :

— Ông thanh tra mặt thám khéo
nhùn minh!

Mai Trung bắt đẽ cõi paai làm
ra vê người thông minh vê khôn
tổn. Cái ý tưởng tên Thủ bị Lê
Phong tìm đẽ được trước sô liêm
phóng làm ông ta khó chịu, nhưng
ông lại tự yên ủi bằng một ý tưởng
khác : bắt được tên Thủ, Lê Phong
và tò ra người khôn khéo lai vửa
thú nhận sự vụng tinh của anh. Vì
Lê Phong đã công bố ngay từ iểm
bom qua rằng tên Thủ không phải
là thủ phạm... Vậy sự thành công
của anh vê công việc lai chính là
sự thất bại vê lý thuyết : bắt được
tên Thủ, Lê Phong chỉ bênh vực

những lý thuyết mà anh phản đối,
những lý thuyết mà Phương và
ông ta vẫn theo...

Trung đoán rằng Kỳ Phương
cũng nghĩ như mình, nên bằng lòng

tại cái danh thiếp đẽ làm gi?

Phương vẫn ngâm tâm, mắt ló
đang liếc nhìn vê một góc phòng,
đôi má cau xuống làm cho quầng
mắt tối đen, hai ngón tay vẫn vê

trong ngay thấy trong lúc chúng ta,
ít may mắn hơn, còn đương ở trong
vòng điều tra. Dù chưa đoán được
rõ ràng nhưng tôi cũng dám chắc
một điều này, xin ông nhớ cho :
gói thuốc lá kia hẳn là một... một
thứ.. một « sự bí mật » mà Lê
Phong nắm giữ được. Phải, tôi vừa
mới chợt nghĩ đến từ lúc nay, và
xin nhắc lại rằng : Sự vô lý nhiều
khi cũng có thể tin là sự thực được.

Mai Trung biêu lộ hết sirc suy
nghĩ trong các dân trán đẽ hiểu lời
Kỳ Phương, ông gật đầu, nhưng
đôi mắt ông chớp luân trước những
điều quá rắc rối Ông hỏi như
người đã nhảy ra các nhẽ tối tăm :

— Vì gói thuốc lá mà Lê Phong
chắc tìm thấy tên giết Đường trước
chúng ta.

Phương gật đầu :

— Và khi Thạc bị giết, Lê Phong
nghĩ được hung thủ đẽ hôm nay..
Lê Phong biết vụ án mang thứ hai
duyên do ở vụ án mang thứ nhất
và là nguyên nhân vụ mưu sát sắp
tới đây.. Phải rồi.. Ta nên nhận
rằng Lê Phong tinh viে này cũng
khá.. Chỉ còn một điều tôi vẫn
ngờ là tại sao Phong vẫn chưa chịu
rằng tên Thủ Nông An Tăng là
hung thủ?

Trung cười :

— Cái lầm to lớn của Phong là ở
đây. Nếu hung thủ đến cho hán bắt
được thì Lê Phong sẽ thất bại ngay
trong lúc thành công...

Kỳ Phương bỗng đưa tay đẽ ngăn
tiếng cười hoi àm ý của viên thám.
Hai người lặng im đẽ nghe
ngóng thi vira lúc chuông đồng hồ
xa điểm ba khác: bảy giờ bốn mươi

Mai Trung cầm lấy mồi, mặt biến
hắn sắc, và, lần thứ nhất, chịu ảnh
hưởng của người bạn mà ông ta tin
phục, Trung thấy giây phút đó
nghiem trọng và tin rằng Lê Phong
có tài.

Hai phút chưa qua, bỗng Trung
đứng vùng lên, đi lại phía cửa. Một
tiếng chuông nhà thương vừa động
và liền đó một hồi sáo miệng thôi
máy cầu đầu bài Guitare d'amour.

Bên ngoài, dưới ánh mây ngon
đen quanh hiu ở lối đi, một người
đàn ông đang vira chậm chạp bước
về khu Pasteur B, vừa nhìn đỏ đầy,
dáng điệu hổ ngổ như người tims
tôi và ám mặc như một tên dày tờ.
Tay hắn mang một cái đèn cồn,
một gói to bọc nhát trình và một
chiếc va li nhỏ. Hắn có vê một
tên người nhà đem máy thức cồn

không bàn bạc gì thêm nữa.

Ông ta mím miệng lại, vê mặt
nghiêm nghị, nhưng đôi mắt tươi
cười. Bỗng ông ta cau mày hỏi
Phương :

— Còn một điều này nữa, ông
nghĩ sao?

■ Kỳ Phương đưa cao lòng mày lên
để đợi.

— Còn một điều này nữa: tại sao
Lê phong lại biết rằng hung thủ vào
đây hôm nay?

— Vì Lê Phong đăng báo rằng Thạc
chưa chết. Các báo khác cũng đăng
theo tin ấy, cả mọi người trong nhà
thương này cũng tưởng thế trừ
những người trực tiếp coi xác Thạc
như ông y sĩ, một hai người khán
hộ và sinh viên. Những người này,
Lê Phong đã xin họ giữ kín sự thực
cho đến khi hung thủ bị bắt.

Nhưng sao Lê Phong biết là hung
thủ cần phải giết Thạc? Thạc bị
đâm tới trường chỉ vì tên Thủ muôn
thảo thân.. Thoát thân rồi tên Thủ
cần gì phải phạm tội ác lẩn núp?
Bảo rằng đẽ Thạc không tiết lộ tên
hung thủ vây lý, vì tên Thủ chẳng
đẽ cai danh thiếp của nó ở cạnh
Thạc đấy sao?

Kỳ Phương không trả lời, chăm
chú lắng lai nghe đồng iink.

— Mả còn cái danh thiếp... với
những chữ lạ lùng mà Lê Phong
khoe đã hiểu nghĩa?.. Tên Thủ đẽ

diếu thuốc lá mà ông ta chưa châm
hút. Phương chợt hỏi :

— Trước khi Thạc bị giết, trước
khi đó lâu lắm, nghĩa là ngay từ lúc
ông và tôi còn tra xép trong nhà
44 bis phố Richaud, ông có thấy Lê
Phong hỏi Thạc một câu lạ lùng
không?

Mai Trung còn đương cõi nhớ lại
thì Phương đã nói, tiếng hạ thấp
xuống, và mặt nghiêm trọng hơn :

— Một câu khác thường, vì người
ta không hỏi nhau trong những
trường hợp thâm đậm... Phải, một
câu vô nghĩa lý mà bây giờ tôi mới
nghĩ đến, nhưng lúc ấy tôi chỉ thấy
chướng tai. Phong nhìn xác Đường,
rồi lại gần bắt tay moi người, cười
nói như giữa một tiệc vui và hỏi
Thạc: « Anh trả tôi gói thuốc lá
chir? » Thạc cũng thấy cử chỉ của
Phong khó chịu, chưa kịp đáp lại
Phong nói luôn: « Gói thuốc lá anh
mượn tôi từ lúc còn trong nhà
chiếu bóng ấy mà! » Thạc trả gói
thuốc lá thi Phong nhoẻn cười và
nhìn tôi một cách ngao nghê rất
khó hiểu. Bây giờ tôi mới nghĩ ra,
Phong quả là một tay phi thường
nếu không là một anh chàng gặp
những cái may hiên có. Gói thuốc lá
chia hẳn có một liên lạc tối quan trọng
trong mấy va ám sát này. Cái liên
lạc ấy Lê Phong tìm ngay được,
hay nhờ một sự tình cờ nào mà

Kính mời lại ngay Mme Mai Phương dite Bảo-Cầm chỉ dùm trang điểm,

MUỐN TRANG ĐIỂM ĐẸP NGÀY HÔN

Tóc dài, ruộm tóc đen, hung và bạch kim, tóc rụng, rụng lỏng, gẫu, lỏng mi dài cong, chừng cá (khỏi hẳn),
không còn vết thâm, không phát lại) nốt sãi nơi mặt, đều giá 1p.00, 2p.00, 3p.00 một hộp — Tóc mọc, giám
má, sẹo, lỏng mày mọc thêm, vết son trầm đen, gãy, béo, nở vú (tròn đẹp mãi) đều giá 2p.00, 3p.00 một hộp
— Nốt ruồi, hột cơm, răng trắng, nê da, hôi nách 0p.50, 1p.00, một hộp. Trị da dán, nước nhỏ mắt đẹp sáng,
đều giá 1p.00, 2p.00 một hộp — Thuốc trẻ đẹp lại tươi da, xanh tóc (uống) 2p.00, 3p.00 một hộp. — Dấp, dao,
kéo, Massocin 20p.00 mặt nạ cao xu. Máy uốn lông my 0p.90. Máy gọt bút chí — Rất đủ đồ sửa sắc.

MỸ VIỆN AMY 26, Hàng Than — Hanoi

Mles Etienne Hà và Jeanne Lê chuyên nghiệp khoa trang điểm

dùng vào cho chủ « nhà thương »
« Bìa Guitare d'amour » thời, sai
cung bậc mường người thời, đứng
khuất đâu đó, vẫn thích cho người
ta nghe. Rồi cao hứng, người ấy
lại cát tiếng hát. Giọng hát cũng
không dung nhưng tiếng hát cứ to
mãi lên cho đến lúc tên dày tờ
tại cuối khu Pasteur B bước tới
những căn phòng riêng có số. Hắn
đứng lại trước phòng số 1, đọc
những chữ dán trên cánh cửa ngo
ngác, nhìn trở lại vì có tiếng rên
của mấy người ốm ở gần quanh.

Không thấy qua một ai, và tiếng
rèp mà hồn tưởng đưa lại từ phía
sau lưng lúc đó nhận kỹ ra mới
hiết từ trên gác đưa xuống, hồn
vụng về đưa tay vận nắn cửa rồi
bước vào. Trong phòng người ốm
nằm thẳng dưới lớp chăn, cả khuôn
mặt chìm sâu và khuyết dưới những
khăn bông và mép gối. Hắn chỉ
trong thấy đôi mắt của người ốm
lúc đó nhắm lại. Hắn nghe ngóng
một lát, thấy không có chi đàng lo
ngai, liền bỏ hẳn vẻ ngờ nghênh,
đặt nhanh những đồ đạc xuống
đất, rồi nhanh nhẹn một cách lạ,
hắn rút một con dao ném gọn
trong tay.

Lê Phong, trong trang phục người
bị thương, vẫn nằm im, đôi mắt
nhắm, hơi thở đều, và hình như
không để ý đến hắn. Hắn bình tĩnh
nhưng quả quyết, không vội vã,
không sợ hãi, đến bên giường,
chon trước một chỗ nguy hiểm
nhất trên ngực Lê Phong, rồi đâm
con dao xuống rất mạnh.

Ngay lúc ấy, một cái chớp lóe lên
trong phòng cùng với một tiếng
động khẽ ở giường Phong. Hắn
kinh ngạc nhìn lên thì thấy hai
người đã đứng đợi hắn ở sau khung
cửa sổ. Một người chia về phía hàn
một cái máy ảnh nhỏ, còn người
kia sáp sửa cheo vào. Nhảy lùi lại
một bước, hắn toàn mồ cửa phòng,
nhưng cửa phòng đã bị ai khóa
chặt. Lê Phong, tuy bị con dao cầm
giữa ngực, cũng vừa ngồi dậy. Trung
kế, hắn đánh liều xông đến, định
cố chết vượt qua cửa sổ thoát thân.
Nhưng một quả đấm dữ dội của Lê
Phong dày hán về phía sau, hắn
ngã ngã lên chiếc giường bỗ
không và tức khắc bị một người
ở dưới gầm giường chui lên, chẹn
lý cõi hân.

Đó là người deo mặt nạ.

Phong lại gần cúi xuống kéo hắn

dày, vừa rút con dao ra vừa cười.
— Tên tôi khi giết người, anh nên
xem xem người đó có phải là Lê
Phong không đã.

Tên thủ phạm kêu lên một tiếng
sợ hãi:

— Lê Phong!

Phong ngả đầu:

— Phải, Lê Phong đây, Lê Phong
vẫn đợi phát dao đây! Nhát dao
rất nguy hiểm cho moi người
thường, nhưng Lê Phong thì không
thể chết được. Vậy lại xin hãy anh
một lời khuyên nữa: trước khi
dâng Lê Phong, anh nên xem trên
ngực hắn có cái gì thi bỗ di a rồi
hãy đâm.

Phong lấy ra một dép giấy bẩn
dầy ngót một gang, anh đón trong
áo sơ mi:

— Nếu không có cái này thì lảng
bảo Annam bảo đã bót một phông
viên, trong lương tâm anh có thêm
một án mạng nữa. Kề ra thì tôi
không phải dùng đến cái mưu nguy
hiểm ấy mới bắt được anh. Nhưng
tôi muốn báo Thời Thế ngày mai
có một bức ảnh khác thường để
kèm vào bài tường thuật. May mắn
một nhà báo được một thứ tài liệu
hiếm có ấy: một bức ảnh chụp
giữa lúc hung thủ đương phạm tội
ác! Thực anh là một người đáng
cho tôi cảm ơn.

Phong ngẩn bảo người deo mặt
na trói hắn lại, lấy cái khăn bông
buộc chặt lấy mặt hắn, chỉ để lộ
cô hai con mắt, rồi rút cái cõi trong
túi ra thổi ba tiếng dài.

— Anh chịu khó một chút, buộc
thé thì hơi khó thở thực, nhưng anh
không phải khó chịu lâu.

Nói vừa rút lời thi cửa phòng bật
mở, sáu bảy người cùng dồn vào.
Phong tui cười đưa mắt nhìn khắp
một lượt.

— Không thiếu một ai đây nhỉ,
nhà liêm phông, nhà báo, nhà y-sĩ,
nhà sỹ chủ và cả nhà nghệ sĩ hát
bài « Guitare d'amour » bằng cái
giọng khàn khàn. Đến chứng kiến
tấn kịch này, thực là một công
chứng hoàn toàn, dù mọi hạng
người trong xã hội.

Bỗng dời ra vẻ đao mạo, lấy giọng
một người đàn bà diễn thuyết,
Phong nói lúi :

— Thưa các ngài, trước hết xin
giới thiệu với các ngài một người
rất đáng chú ý trong mấy vụ án
mạng vừa xảy ra đêm qua; một
người sở liêm phông đã giúp tôi tìm

Chì mặt 3 xu

mua khoa học huyền bí là có thể biết
cách thức và công hiệu ghê gớm của

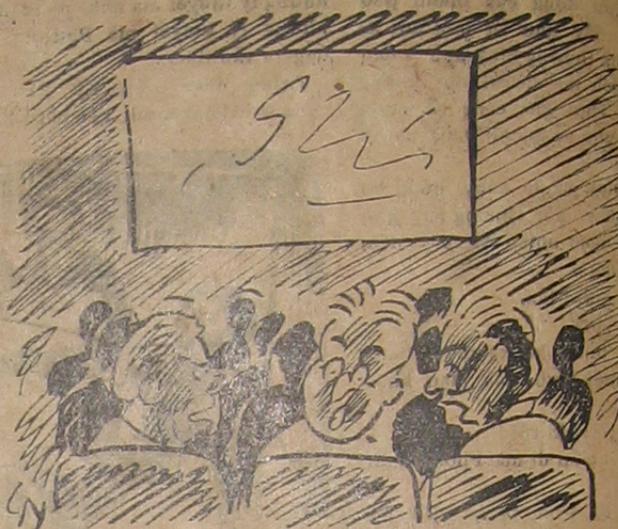
BÙA YÊU CHÀI MU'Ò'NG

HỎI MUA TẠI CÁC HIỆU SÁCH LỚN

Ở bà quê không mua được xin gửi về cho

nhà in MAILINH — Hanoi

sẽ có sách gửi đến tận nhà

— Ông nói chuyện làm tôi chả nghe thấy gì cả.

— Chuyện riêng của chúng tôi sao ông lại muốn nghe?

ra, một kẻ mang rất nhiều sự dí kỷ
mà hai ông Kỳ Phương và Mai Trung
đây rất muốn gặp; một người bí
mật người ta thấy tên họ ô bèn
cạnh người bị giết thứ nhất cũng
như người bị giết thứ hai; một
người xuất quỷ nhập thần mà tôi
hứa sẽ nộp trong tay hai ông ban
tôi tôi ở sở liêm phông. Người ấy,
thưa các ngài, hiện đang ở trước
mặt các ngài

Mai Trung mở hết sức mắt nhìn
người bị trói ở cột giường, cau mày
hỏi Phong :

— Xin ông nói vắn tắt cho. Nông
An Tăng ở trong phòng này phải
không?

— Vâng. Nông An Tăng đang đợi
lệnh ông thanh tra mật thám đấy a.
Trung chỉ người bị trói :

— Mả hán ăn mặc già làm tên đây
tờ này ? ..

Phong lắc đầu, mím cười. Cả Kỳ
Phương cũng ngạc nhiên. Hai người
cùng hỏi :

— Thế nào? Ông bảo sao?

Phong đúng đinh thưa :

— Tôi không bảo sao hết. Tôi chỉ
xin giới thiệu với các ngài một
người đặc lực cộng tác với tôi trong
việc bắt hung thủ. Người ấy cũng
như tôi, có một tài xáu đáng khen
thú, là tra làm cho người khác ngạc
nhận. Ông Nông An Tăng.

Người deo mặt nạ liền bỏ cái mũ
chùm đi và cút đầu mím cười.

— Thế nào? Tên Thủ này không

phải là hung thủ sao?

Phong nãy nhặt trả lời :

— Thưa ông Mai Trung, ông Nông
An Tăng chưa hề phạm một tội ác
nào hết. Hung thủ là người chính
tay ông Nông An Tăng trói lai đe
chờ sự phán đoán của ông Mai
Trung.

— Thế ra hung thủ là thằng này?

— Vâng.

— Hung thủ giết Đường ở 44 bis
Richaud và giết Thạc ở ngõ Hồi-vû.

— Vâng, hung thủ trong cả hai
vụ án mạng, và gần là hung thủ
vụ án mạng thứ ba.

— Ông biết trước nó sẽ vào nhà
thương đêm nay?

— Vậy tên nó là gì?

Phong mím cười, thong thả lấy
gói thuốc lá ra, thong thả đánh
diêm châm, thở một hơi khói lên
trần nhà, rồi, thản nhiên như ta nói
một lời bình thường, anh trả lời
viên thanh tra mật thám :

— Thưa ông Mai Trung, hung thủ
hai vụ án mạng, người bị trói trước
mặt các ngài đây, tên là Đinh Võ
Thạc.

(Còn nữa)

The-Lú

Cái chính

« Gói thuốc lá » kỳ trước, trang 19,
cột thứ ba, giòng thứ 27, câu : « Mấy
chữ Đường và Thạc rõ rệt như ... »
Xu đọc là : « mấy chữ Đinh Võ Thac
rõ rệt như ... »

Các nhà buôn muốn tìm nhà chế
tạo lâu năm, xuất sản nhiều các
thứ TRICOTS và

Chemisettes

XIN NHÓ : Manufacture

Cu gioanh

68, 70, Rue des Eventails — Hanoi
Tél. 525 — Maison fondée en 1910

Lúc nào cũng sẵn hàng.
Gửi đi xa rất nhanh chóng.

CÔ HÀNG XÉN

(Tiếp theo trang 8)

ngón tay xinh xắn của Tâm : những cuốn chỉ may, những cái cúc sá ché, những gương lược sáng loáng. Cái gì cũng sạch sẽ, ngăn nắp, nhỏ nhắn như công việc, như ý nghĩ của cô hàng xén.

Không khí giá ré trong buổi sớm làm hồng da đê và máu chạy mạnh. Tâm thấy vui vẻ, nhanh nhẹn trong người. Chị Liên với thẳng nhô gánh vải cũng đã đến rồi. Hai chị em cười nói chuyện trò như đôi chum sẻ :

— Hôm qua máy bán được bao nhiêu ? Tao ngồi mãi chỉ bán lược cho bà lợt có một lâm lúa.

Tâm đáp :

— Thế còn gì nữa. Bằng cả ngày lãi của lao kiêm.

Trong chợ mỗi lúc một ồn ào. Người đến họp đã đông. Cái đồng đúc và ồn ào ấy làm cho Tâm như lùm đì. Tiếng người nói, tiếng cười dừa, tiếng rủa tranh đầy cả mảng gian hàng. Sự hoạt động rực rỡ và nhiều màu. Các hàng quả bánh, các thức hàng rẻ tiền và vụn vật ở thôn quê, những hoa quả chua chát hái xanh trong vườn nhà — và bên kia đường, mùi thơm nồng cháo nóng của chị Tư bay ra ngào ngạt.

Tâm không nghĩ ngợi, lo lắng gì nữa. Sợ buôn bán, mặc cả, bao bọc lâng nồng như một hơi gió nóng.

Tất cả hàng tông trong buổi phiên này. Từ những người dân bá nghèo, ăn mặc rách rưới, cho đến các bà lồng, bà lý, vát sỏi, thắt lưng đai và áo bằng mền, túi nồng những tiền. Một, hai cô trên tinh, chừng con gái ông lừa hay ông chủ ty ở huyễn, vui đùa đi trong chợ, rạng rỡ với môi đỏ. Tâm thấy họ hình như vô lâm và sung sướng lắm thì phải : các cô bá vai nhau mua hết thức này thức nọ không liếc tiền, ngày thơ như con trẻ. Tâm và Liên nhìn nhau mỉm cười.

Gần trưa, cậu giáo ra. Vẫn con người mảnh giẻ và nhơ nhớt trong cái áo luong cũ. Bốn mắt nhìn nhau e lệ : Tâm má dở bừng, e thận, cui xuồng ngắn hàng, tay không biết làm gì. Cậu giáo cũng ngượng nghịu, nửa muôn ngồi xuồng bên hàng, nửa không dám. Chỉ có Liên là tinh nghịch, sống sượng lại hạy nói dưa :

— Kìa ông giáo, mời ông mua hàng của em nó đi.

Rồi cô ngả đầu ra sau cười ngặt nghẽo, trong lúc Tâm đưa mắt trách và ông giáo sẽ mỉm cười.

(Kỳ sau đăng hết)

THẠCH-LAM

Tiêu thuyết

(Tiếp theo trang 7)

Jacques Chardonnee nói có hai bang tiêu thuyết già. Một bang chủ ý làm cho người đọc giải trí bằng sự diễn tả các phong tục trong xã hội, bằng một cốt truyện ly kỳ hay ngoặc ngoéo. Một bang viết tiểu thuyết để bày tỏ những ý tưởng, những cảm động của mình bằng các hành vi của nhân vật trong truyện. Hai bang có những độc giả khác nhau và lối văn khác nhau. Đối với tôi, một tác phẩm nào của nhà văn cũng có chút ít nhà vào trong ấy. Muốn dùng danh từ gì mặc lòng, tả chân, khách quan, hay chủ quan, cái bản ngã của tác giả cũng lộ ra ở những câu văn tác giả viết. Ta thấy rõ cái địa vị quan trọng của tâm hồn tác giả. Bởi vì cái tài năng không phải ở sự xếp đặt các câu văn, xếp đặt cốt truyện cho có mạch lạc ; cái thực tài của nhà văn nguồn gốc ở chính tâm hồn nhà văn ; một nghệ sĩ phải có một tâm hồn phong phú, những tình cảm tốt. Nếu không, nghệ sĩ đó chỉ là một thợ văn khéo mà thôi.

Chịu theo tâm hồn mình, lại còn bao hàm cả cái can đảm minh dám là minh (le courage d'être soi-même). Một người có cái can đảm ấy. Tuy nhà nghệ sĩ đã phải là một người khác thường, không chịu bắt chước ai, không chịu ép mình vào khuôn sáo nào. Ngày trước, mình bắt chước văn Tàu, bây giờ lại bắt chước văn Pháp. Tôi thấy nhiều nhà văn có cả một cuốn truyện Pháp làm của mình, hoặc có một vài đoạn cho vào tác phẩm mình viết ra. Cũng như khi họ bắt chước cái cốt truyện và cách diễn tả của một nhà văn có tiếng. Họ không có cái tự kiêu của người độc lập và tâm hồn thanh cao. Những văn phẩm của họ chỉ là những công trình vở giá trị.

Thạch Lam

SÊ ĐÁNG
MỘT PHÓNG SỰ
về
PHỤ NỮ CÂN LAO
của TRỌNG LANG

QUAN, thết — À, các thầy hồn thất. Các thầy mang biển thuốc đã định rủa tôi đó sao ?

= LÝ TOÉT, ran sợ — Dạ, bầm quan lớn, chúng con đâu dám. Nguyên con nghe nói bà lớn bị bệnh nóng sốt, uống đủ các thứ thuốc mà không khỏi nên chúng con lòng thành mua một tách « Khang Kiện Thảo Nhị Tân » đã bà lớn dùng. Xin quan lớn xét cho.

XÃ XE — Bầm chúng con đã kinh nghiệm, chỉ 5 phút khỏi sốt.

QUAN, hờ hờ — À ra thế, cảm ơn các thầy, có phải hiệu Khang-Kiện ở Hanoi không ? Ấy bà lớn vì uống thuốc Điều kinh ở hiệu ấy có 0p.50 một hộp mà có thai, rồi để thằng cháu thứ tư đó. Hiệu ấy lại có thuốc « Bảo Thai » giá 0p.30 rất tốt.

Việc tuân lệ

(Tiếp theo trang 8)

Tuyên nhiều thừa phái — Chi bộ Bác kỵ đã dự định tuyên thệ nhau thừa phái hàng bá và hàng năm. Hôm 18 Octobre tại Hanoi đã mở kỳ thi, song chưa rõ số người sẽ lấy lá bao nhiêu.

Ông thống sứ Vintrebert được cử đi công cáo ban Phủ - chán, sẽ tới thăm nơi mà chính phủ định di dân Đông dương sang đây lập nghiệp.

Báo chí Nam-kỳ đã được hoàn toàn tự do (ngày định của ông Toàn quyền Đông-dương ngày 7 Octobre 38).

Báo « Tin tức » xuất bản ở Hanoi đã bị cấm (ngày định của ông Toàn quyền Đông-dương ngày 15 Octobre 38).

Muốn theo học các trường binh bị Pháp, du học sinh Việt Nam ít ra phải có bằng Tú tài, chính phủ sẽ cho một món trợ cấp, song gia đình học sinh phải có tiền để chi phí về việc học.

Tòa báo « Alerte » (Saigon) đã bị khám xét và ông chủ nhiệm báo ấy đã bị đòi hỏi vì bị tình nghi là làm tròn thám cho Nhật. Song báo « Alerte » đã tuyên bố rằng chỉ có ý muốn làm cho Pháp Nhật thân thiện.

Lập quán trợ để giúp học sinh xa nhà — Theo gương trong Nam, các ông nghè ngoài Bắc cũng đương theo đuổi việc lập quán trợ để giúp các học sinh xa nhà ở thôn quê có chỗ trú chân. Một quán trợ đầu tiên đã lập xong ở Thường tin (Hadong).

Kết quả cuộc xổ số Đông-dương lần thứ nhất, ký phát hành thứ ba.

Những vé cuối cùng có 2 con số sau này trúng 10 đồng : 64 và 44.

Những vé cuối cùng có 3 con số sau này trúng 25 đồng : 589 và 381.

Những vé cuối cùng có 3 con số sau này trúng 50 đồng : 618.

80 vé sau này trúng 100 đồng :

138.146	033.810	106.339	045.555
066.973	163.472	83.366	177.050
062.737	114.704	097.949	020.023
181.107	118.357	117.738	015.585
040.026	107.926	161.482	161.969
001.499	180.867	170.701	196.667
089.379	090.054	184.818	144.143

80 vé sau này trúng 100 đồng :

138.146 033.810 106.339 045.555

066.973 163.472 83.366 177.050

062.737 114.704 097.949 020.023

181.107 118.357 117.738 015.585

040.026 107.926 161.482 161.969

001.499 180.867 170.701 196.667

089.379 090.054 184.818 144.143

80 vé sau này trúng 100 đồng :

138.146 033.810 106.339 045.555

066.973 163.472 83.366 177.050

062.737 114.704 097.949 020.023

181.107 118.357 117.738 015.585

040.026 107.926 161.482 161.969

001.499 180.867 170.701 196.667

089.379 090.054 184.818 144.143

80 vé sau này trúng 100 đồng :

138.146 033.810 106.339 045.555

066.973 163.472 83.366 177.050

062.737 114.704 097.949 020.023

181.107 118.357 117.738 015.585

040.026 107.926 161.482 161.969

001.499 180.867 170.701 196.667

089.379 090.054 184.818 144.143

80 vé sau này trúng 100 đồng :

138.146 033.810 106.339 045.555

066.973 163.472 83.366 177.050

062.737 114.704 097.949 020.023

181.107 118.357 117.738 015.585

040.026 107.926 161.482 161.969

001.499 180.867 170.701 196.667

089.379 090.054 184.818 144.143

80 vé sau này trúng 100 đồng :

138.146 033.810 106.339 045.555

066.973 163.472 83.366 177.050

062.737 114.704 097.949 020.023

181.107 118.357 117.738 015.585

040.026 107.926 161.482 161.969

001.499 180.867 170.701 196.667

089.379 090.054 184.818 144.143

80 vé sau này trúng 100 đồng :

138.146 033.810 106.339 045.555

066.973 163.472 83.366 177.050

062.737 114.704 097.949 020.023

181.107 118.357 117.738 015.585

040.026 107.926 161.482 161.969

001.499 180.867 170.701 196.667

089.379 090.054 184.818 144.143

80 vé sau này trúng 100 đồng :

138.146 033.810 106.339 045.555

066.973 163.472 83.366 177.050

062.737 114.704 097.949 020.023

181.107 118.357 117.738 015.585

040.026 107.926 161.482 161.969

001.499 180.867 170.701 196.667

089.379 090.054 184.818 144.143

80 vé sau này trúng 100 đồng :

138.146 033.810 106.339 045.555

066.973 163.472 83.366 177.050

062.737 114.704 097.949 020.023

181.107 118.357 117.738 015.585

040.026 107.926 161.482 161.969

001.499 180.867 170.701 196.667

089.379 090.054 184.818 144.143

80 vé sau này trúng 100 đồng :

138.146 033.810 106.339 045.555

066.973 163.472 83.366 177.050

062.737 114.704 097.949 020.023

181.107 118.357 117.738 015.585

040.026 107.926 161.482 161.969

001.499 180.867 170.701 196.667

089.379 090.054 184.818 144.143

80 vé sau này trúng 100 đồng :

138.146 033.810 106.339 045.555

066.973 163.472 83.366 177.050

062.737 114.704 097.949 020.023

181.107 118.357 117.738 015.585

040.026 107.926 161.482 161.969

001.499 180.867 170.701 196.667

089.379 090.054 184.818 144.143

80 vé sau này trúng 100 đồng :

138.146 033.810 106.339 045.555

066.973 163.472 83.366 177.050

062.737 114.704 097.949 020.023

181.107 118.357 117.738 015.585

040.026 107.926 161.482 161.969

001.499 180.867 170.701 196.667

089.379 090.054 184.818 144.143

80 vé sau này trúng 100 đồng :

138.146 033.810 106.339 045.555

066.973 163.472 83.366 177.050

062.737 114.704 097.949 020.023

181.107 118.357 117.738 015.585

040.026 107.926 161.482 161.969

001.499 180.867 170.701 196.667

089.379 090.054 184.818 144.143

80 vé sau này trúng 100 đồng :

138.146 033.810 106.339 045.555

066.973 163.472 83.366 177.050

062.737 114.704 097.949 020.023

181.107 118.357 117.738 015.585

040.026 107.926 161.482 161.969

001.499 180.867 170.701 196.667

Mừng đám cưới
bằng COFFRET FORVIL
thì mây có giá trị và hợp thời

ĐẠI LÝ ĐỘC QUYỀN
Comptoir Commercial
59, Rue du Chanvre — Hanoi

Rượu Chồi Hoa-Kỳ

Các bà sinh nở muốn khi ra cữ, davys
để da, thâm thịt mạnh khỏe như thường,
thẳng lò tò-thấp, sẽ lại được ngay. Chỉ
mà Rượu Chồi Hoa-Kỳ thì không lo
ngại gì hết. Rượu Chồi Hoa-Kỳ này trị
được nhiều chứng rất giỏi là: Sinh nở,
tò-thấp, thè-thao, đau bụng, đau menses, đầy
quặng, đau bụng, chân tay mỏi mệt, tim
nhật, tai gác, bị đòn, bị ngã, chảy máu, vết
tay, cảm hàn, cảm lạnh van diệu khôi
hết, biến hiện vô cùng. (Almaon mua xin
nhỏ hối ở các nhà Đại-ly)

→ Phòng-tinh « CON CHIM »
& thấp của tỉnh Trung-Nam, Ma-Kỳ Cao-Mèn, Laos.

RƯỢU CHỒI HOA-KỲ
Hộp lớn : 150 grs. Brus.
Hộp nhỏ : 50 grs.

Lâu, Giang

Mắc lậu, tim-la, hạ-cam, bất cứ nặng, nhẹ, mới hoặc đã lâu,
chỉ nên đến

ĐỨC THỌ ĐƯỜNG

131, Route de Hué, 131 — Hanoi

sẽ được khỏi rút nọc, chắc chắn như thế, thuốc dễ uống, bệnh
đỗ ngay trong 6 tiếng đồng hồ. Lúc khỏi bệnh nhân dã có cách
thủ lấy. Nhận chữa khoản cả dàn bà, trẻ con. Thuốc lậu Op.60
một hộp, Giang-mai Op.70. Hạ-cam Op.30.

ĐẠI-LÝ: Quang-Huy Haiduong, Ma-ih 60-62 Paal Doumer, Hai-
phong, Ich-Tri 41 Rue du Marché Ninh-binh

Phồng-tinh... Phong-tinh

Các chứng thuộc về bệnh « PHONG TINH » chẳng hạn là Lậu-độc,
Giang-mai, Hột-xoài, Sang-độc.. chẳng hạn thời kỳ nào, lâu mau
nặng nhẹ.. nếu đã dùng nhiều thuốc không khỏi hãy nài cho đặng
thuốc :

BÁC-ÁI PHONG-TINH GIẢI-ĐỘC

Bệnh nhẹ chỉ tốn một hộp 2p.00 là khỏi; Bệnh nặng, kinh niên,
dùng nhiều lâm là 5 hộp cung tuyêt nọc, sanh duc như thường. Trẻ
em bị bệnh già truyền cũng đều dùng thuốc này trị tuyệt.

Thuốc có bán khắp mọi nơi, hoặc gửi thư ngay:

BÁC-ÁI DƯỢC-HÀNG

100, Bd Tông-dốc-phương — CHOLON

Chúng tôi có thuốc đau mắt thần hiệu để tặng đồng bào, các nhà
đại-ly cứ biên thư về lấy.

Ô MAI THUỐC « AN-HÀ »

Chuyên trị bệnh ho gió, khản cổ cóc đóng.
ho khan, sát đờm, khò cổ, ho ra đờm xanh

Ho lao (bởi làm việc nhiều, thức khuya, dậy sớm, nghĩ ngơi nhiều, bức bách
quá hoặc uống rượu say, thích ăn đồ sào, đồ gián, thuốc lá, thuốc láo bùi
lau, sinh ra bệnh âm hư gió cổ, thành hay khạc, hay nhò hoặc lúc ho y
như ống mía dựng ở cổ, nhiễm lão sè béo ho lao, tức gọi là ho ra huyết)
Người lớn, trẻ con, các ông, các bà, hoặc nam nữ họe sinh ngậm Ô-MAI
THUỐC « AN-HÀ » này không những tránh được bệnh ho kẽ trên, lại có bồ
ich thêm như là Tiêu-dòn, Chi-kết, Khu-khiếu, Nhô lầu, Bồ ẩn, Tinh ngứ.
Mỗi bánh chia làm 10 lún, giá Op.01 — Mỗi phong 11 bánh, giá có Op.10
chỉ Đ TRỊ tiền sinh, Hadding

Có giấy chứng chỉ học tại trường Đại-học Vạn-quốc năm 1927
Có Médaille khen năm 1934

Có ban iết tại các Đại-ly Phòng-Tinh « Con Chim »
CÁC ĐẠI-LÝ CÁC TỈNH, bắc: Dép-général : Crav (phân việt) mar que
apillon, Coeffetti, Serpentines, Cotillons, Masques,
sans-pennes, Garlands et Lanternes Venétianas, là hiệu :

Hai-lý Tông-cục phát hành khắp Đồng-Dương
13, phố hàng Đồng (M3) gần chợ Đồng-xoài — Hanoi

VIỄN ĐÔNG LẬP BỘN

Hội Đông-Pháp vỡ danh hùn vốn 4.000.000 phat lăng, một phần tư đã góp
Công ty hành động theo chỉ dụ ngày 12 tháng tư năm 1916. Đăng bạ Hanoi số 418

Món tiền lưu trú: 980.800Op.87

Tính đến ngày 31 Décembre 1937 để hoàn vốn lại cho người đã góp

HỘI ĐÔNG PHÁP SÁNG LẬP NÊN BỞI HỘI LẬP BỘN
TO NHẤT HOÀN CẦU: HỘI SÉQUANAIE LẬP BỘN

Tổng Cục GIÚP NHỮNG NGƯỜI ĐỀ DÀNH TIỀN
BẤT ĐỘNG SẢN CỦA BẢN-HỘI Ở HANOI

QUẢN LÝ Ở SAIGON

30-32 Phố Paul-Bert — Giá vé số 892

68, đường Kinh-Lộp — Giá vé số 886

Số tiền mà bản hội trả cho những người trúng số hay
bán lại phiếu (tính đến cuối tháng AOUT 1938) là : 920.633\$86

KỶ XỔ SỐ TEÚ SÁU MƯƠI HAI

Những số trúng ngày

28 SEPTEMBER 1938

xổ hối chín giờ sáng tại số Quán-ly 68, đường Kinh-Lộp (Bd Charner), SAIGON

Do ông Nguyễn Văn Cua chủ nhà in « Union » ở Saigon chủ tọa, ông Trần
văn Dinh chủ nhà bù u hứa-hàn Quan Chua ở Saigon và ông Hamet, giáo sư
ở Saigon dự tọa.

Những phiếu trúng nhận theo số đã quay ở bánh xe ra	DANH SÁCH CÁC NGƯỜI TRÚNG SỐ	SỐ TIỀN HOÀN LẠI
--	------------------------------	------------------

TARIF "A"

Những số đã quay ở bánh xe ra : 2561-869-2670-
840-173-728-025-1520-1075-2955-1165-2866-154-
2826-2980-945-787-1947-431-411-2974-854.

25.075 M. Nguyen van Cua ở làng Lang Diêu, Anh son,
Nghean, phiếu 4000p.

31.165 M. Nguyen tuan Chung ở làng Thach Lôi, Cảm-
giang, Haiphong, phiếu 400p,

35.866 Mme Le thi Tu, ở nhà Mr Tiên, Débitant ở Dòn-
do, Thainguyen, phiếu 1000p.

41.826 Mme Nguyen thi Duyen, 114 Rue Coloniale N° 1,
Quangngai, phiếu 1000p.

57.411 M. Nguyen van Khac, thị chúa máy, Chomoi,
Longxuyen, phiếu 500p

62.974 M. Nguyen van Ngoc, làng Bao Dap: Myloc, Nam-
dinh, phiếu 500p.

63.854 M. Oksourng, làm ruộng ở Khum Lvea sok Barai,
Kongpongthom, phiếu 500p.

4.000\$

400.

1.000.

1.000.

500.

500.

500.

ANCIEN TARIF

Lần mở thứ nhất: Hoàn vốn bộ phận

Những số đã quay ở bánh xe ra : 26309-25497.

Phiếu này đã bán lại cho bản hội ở Hanoi.

Phiếu này không phát hành.

Lần mở thứ hai: Hoàn nguyên vốn

Những số đã quay ở bánh xe ra : 2137-240-
950-1977-2045-533-145-640-2335-153-2445-353-
2036-872-939-1445-1334-2715-442.

32.445 M. Nguyen nhu Hoach, 314 Route Bach-mai,
Hanoi, phiếu 200p.

42.939 Mme Ton Nu Thi-Luu, 16 phố nhà thương,
Thanhhoa, phiếu 200p.

200.

200.

Lần mở thứ ba: Hoàn phải đóng tiền tháng

Những số đã quay ở bánh xe ra : 2656-1345-
2258-1269-1449-375-1126-2640-2350-2455-1585-325-
-1846-1065-465-1870-1917-2745-1166.

55.166 Phiếu này không phát hành.

Khi trúng số thì chủ vé cứ việc giao lại cái vé tiết-kiêm và lãnh tiền ngày
đã số bạc nguyên hiện.

Kỷ xổ số sau định vào ngày 28 October 1938, hồi 9 giờ sáng tại số Tòng
cục (BÁT PHÒNG-SẢN CỦA BẢN HỘI) 30-32, phố Tràng Tiền, HANOI

CÁC NGÀI CÓ MUỐN một số vốn lớn mà mỗi tháng chỉ phải đề dành một số tiền nh

Ngài cũng mong được dịp may trúng số và lãnh ngay một số tiền to tát?

Các ngài nên mua ngay thứ

VÉ TIẾT-KIÊM MỚI “ TITRE A ”

được lãnh 50% v.v tiền lời

Người chủ vé gầy vốn bằng cách góp tiền từng kỳ trong một thời hạn có thể kéo
dài đến 25 năm tùy theo ý muốn mà có thể lãnh ngay số vốn ra, nếu vé mua
trúng ở trong các kỳ xổ hàng tháng, hay cũng làm đến hết hạn vé.

Ngoài số tiền vé đã cam đoan
chủ vé còn được hưởng thêm
tiền lời nếu vé này càng tăng lên

Ví dụ: gộp mỗi (một số vốn có bảo đảm
tháng 30\$) để gộp (ít nhất là 12.000\$

20. 8.000.

10. 4.000.

5. 2.000.

2.50. 1.000.

1.25. 500.

Hết ở số Père-Duverg

Fiat 125 cung cấp 125 số vé

Rentrée des classes

vous trouverez à l'I.D.E.O. tous les articles scolaires nécessaires à vos enfants

Articles de bonne qualité leur donnant le goût du travail.

Articles « RECLAME » vous permettant de faire des économies :

Cahier de Brouillon « RECLAME » 100 pages . . . . . 0\$12

Boîte de 100 copies doubles, beau papier 1.80

Ramette de 100 — — quadrillé multiple 1.00

Plumier laqué, couvercle chromos 1.05

Compas sur panoptics : 15 et 4 pièces . . . . . 0\$65 & 0.48

Compas plats nickelé reversible double usage 1.18

— — — en pochette : 2\$55 — 2.20 & 1.55

Nécessaire scolaire 4 pièces pochette cuir 0.52

Catalogue des articles scolaires sur demande

L' I. D. E. O.

LIBRAIRIE - PAPETERIE — HANOI - HAIPHONG

Bà mụ Trời...

Không biết có phép thần thông gì mà ai sinh khó, gặp bà mụ sanh dễ, và muốn cho cái thai ra lúc nào cũng được. Nên chỉ người ta đặt tên là bà mụ Trời. Tôi còn nghe một chuyện là Một đêm kia, bà mụ Trời đi tiêu, gặp con cọp to cõng bà chạy vào rừng. Cõng bà xuống, thì bà thấy cọp cái đang chuyên bụng rên la. Bà hiểu ý, đỡ giúp cho cọp cái. Khi đã xong cọp được cõng bà trả lại chỗ cũ. Qua bữa sau, cọp đẻ đến đèn on bà một con heo to. Chuyện này không biết có thật không, nhưng phần nhiều dân bà đã nghe nói chuyện này. Đó là chuyện bà mụ Trời. Ngày tôi thuật thêm một thứ thuốc Trời, vì nó hay quá, mà người ta cũng đặt tên nó là món thuốc Trời; là : Thuốc: Dưỡng thai hiệu Nhánh-Mai. Tôi chắc rằng một trăm người sanh dễ, thì đủ một trăm lần đau bụng, có người đau quá, phải mang rùa ông chồng. Chứng đau bụng đè nén không phải như đau bụng thường. Nó đau thấu trời xanh vì sự đau ấy nó làm giảm sút người đàn bà, có khi đe dọa sức khỏe không được, hoặc đe được cũng mệt đuối, vì thế mà tánh-mang rất nguy, có khi phải chết. Qui bà không nên xem thường, sau ăn năn đã muộn.

Muốn khỏi những điều đau khổ ấy, nhớ uống hai hộp dưỡng thai hiệu Nhánh-Mai già mỗi hộp một đồng, uống lúc thai được bốn tháng sắp lên. Uống được thuốc này rồi lúc sanh không đau bụng chút nào, và xanh, một cách mau lẹ, người đàn bà vì đầy mà không biếng mệt tánh mang vững vàng. Thuốc này hay là lùng lâm thâm chí cho đến đẻ con so và đứa nhỏ nói « lớn » mà cũng không biết đau bụng là gì. Người có dùng rồi lấy làm lạ lùng, cho thuốc này là thuốc Tiên hay là lùng. Uống hai ve lá đù.

Một điều là, là khi sanh rồi người mẹ vẫn khỏe như hồi chưa sanh, và đứa nhỏ vẫn tốt, và không ốm uộp. Thuốc thật hay, và khắp Đông-Pháp có trên 600 đại lý bán.

Saigon : Nguyễn-thị-Kính, góc Chợ-Mới và các ga xe điện cả ban

Mua sỉ da : Nhánh-Mai, 298 Paul Blanchy, Saigon

Hanoi : Nguyễn-văn-Đức, 11 Rue des Caisse.

Haliphong : Mailinh 60 Avenue Paul Doumer

Vientiane: Bồ-dinh-Tạo

Huế : Viễn-Dệ 11 Quai Suisse

Quinphon : Hồ-vân-Ba Avenue Khal-Dinh

Tourane : Nguyễn-hữu-Vinh

Đại-Bồ-Thanh Phân-Thanh

THUỐC ĐẠI-BỒ CHỮA ĐỦ CÁC CHỨNG
BỆNH DO THẦN YẾU MÀ SINH RA

mỗi hộp : 1\$50

TRONG HỘP NÓI RỘ CÁCH DÙNG VÀ
CÁCH RIENG TRONG KHI DÙNG THUỐC

Ở xa kẽ bệnh mua thuốc theo cách
linh hóa giao ngan

THUỐC CHẾ THEO PHƯƠNG PHÁP GIA TRUYỀN
LẠI DÀY CÔNG NGHIÊN CỨU CỦA NHÀ THUỐC

HỒNG - KHÊ

88, ROUTE DE HUẾ - HANOI
(trước cửa Chợ Hôm)

ĐÃ ĐƯỢC THƯỞNG BỘI TINH VÀNG VÀ BẰNG CẤP TÀI NĂNG

SỐ

8

Ảnh Bà Lê Minh Quý

- Cuộc điều tra TÒ MỎ về tâm lý Phụ Nữ giải nhất cái đồng hồ 18p 00 và nhiều sách, báo.
- Cuộc thi « GÁI MỚI » của MICRO (nhiều giải)
- Cuộc thi CINÉ (Đoán tên các ngôi sao Ciné) (giải nhất cái búi máy Grand'Aigle ngồi vàng và nhiều giải).

Đón mua TIỀU-THUYẾT THÚ-NĂM số 3, đã có bản rồi

Đón mua TIỀU-THUYẾT THÚ-NĂM số 3

Ba vạn sáu ngàn ngày là mây?
Phải tìm ra cho thay sô mệnh ta ! ! ...

Năm Kỷ-Dậu gần hết, chỉ còn chín mươi
ngày nữa. Trong thời kỳ ấy không biết ta còn
vận hạn gì nữa không ? sự làm ăn của ta đã
khá chưa, nhưng sự khò cực của ta đã sắp
tiêu tán chưa. Qua năm tới thân thê của ta ra
sao, tiền tài thê nào ?

Ta muốn hiểu rõ những điều này thì chỉ
tìm đèn KHANHSƠN tiên sinh 36 Jambert
Hanoi, là có thè giải quyết hèt được.

Chỉ một chữ ký tên, tuổi và 9 hào là ta biết
hết đời ta. Nếu không biết thì cần nhớ ngày
sinh. Và nếu trả tiền bằng tem thì mua 15
tem 6 xu và gửi thư bào đàm cho khòi mào.

Prof.
Khanhsorn
36 JAMBERT
■ HANOI ■

NOTA : 1) Vì nhân công dắt đồ và muôn cho mọi sự nhanh chóng, vậy tăng mỗi q ẽ hai hào nữa.
2) Nếu ai đã gửi thư cho tôi; có kèm theo ngân phiếu mà lâu không nhận được quy-ký thì lập tức ra bờ nhà buu
diện, vì nếu tôi có nhận được thư và ngân phiếu, thì chậm lắm là nữa tháng thì tôi phải trả lời rồi, công việc có
thứ tự không khi nào tôi ché nải mà phụ tẩm lòng hâm mộ của các ngài.

Vị cứu tinh của các bệnh nhơn
HOA LIỄU và **PHONG TÌNH**.

là

SƯU ĐỘC BÁ Ú'NG HOÀN sô I

Chuyên trị tận gốc tuyệt nọc các chứng bệnh
phong tình như : Lậu, Tim la, Dương mai,
Hạch xoài, Cót khí, Sang độc v.v... chẳng luận
là lâu, mau, đau cho độc nhập cót đi nứa
thuộc SƯU ĐỘC BÁ Ú'NG HOÀN cũng tòng lối
gốc độc ra đứt tuyệt, khòi cản trừ càng
không hại sanh dục, không hành bệnh nhơn.

Mỗi hộp uống 4 lần, giá 1850

Nhà thuốc **ONG-TIEN**
11, Rue de la Soie, Hanoi